

Brüssel, 9.1.2013
COM(2012) 795 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

TEGEVUSKAVA „ETTEVÕTLUS 2020”

Ettevõtlikkuse taaselavdamine Euroopas

SISUKORD

1.	Meie eesmärk – Euroopasse rohkem ettevõtjaid.....	3
2.	Tegevuse 1. samm – ettevõtlusalane haridus ja koolitus, et toetada majanduskasvu ja ettevõtete loomist	5
2.1.	Uued lähtealused: suurendada ettevõtlusalase õppe levikut ja kvaliteeti	5
2.2.	... ja uued võimalused: ettevõtlusalane kõrgharidus	6
3.	Tegevuse 2. samm – ettevõtjate edukat arenemist ja kasvamist võimaldava keskkonna loomine.....	8
3.1.	Parem juurdepääs rahalistele vahenditele	8
3.2.	Uute ettevõtete toetamine nende elutsükli olulistest etappidest ja nende kasvu soodustamine.....	10
3.3.	Uute ettevõtlusvõimaluste avanemine digitaalajastul	13
3.4.	Ettevõtete üleandmise lihtsustamine	15
3.5.	Ebaõnnestumise muutmine eduks: teise võimaluse andmine ausa pankroti korral ...	17
3.6.	Regulatiivne koormus: selgemad ja lihtsamad eeskirjad	18
4.	Tegevuse 3. samm – eeskujud ja konkreetsete rühmade toetamine	21
4.1.	Uus arusaam: ettevõtjad kui eeskujud.....	21
4.2.	Uus väljavaade: toetada naisi, eakaid, sisseandajaid, töötuid ja noori	22
4.2.1.	Naised.....	22
4.2.2.	Eakad.....	23
4.2.3.	Sisseandajatest ettevõtjad	24
4.2.4.	Töötud, eelkõige noored.....	25
5.	Järeldused.....	27
	Lisa. Komisjoni põhimeetmed	28
	Lisa. Tegevuskava „Ettevõtlus 2020” – ettevõtluse taaselavdamine Euroopas	28

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

TEGEVUSKAVA „ETTEVÕTLUS 2020”

Ettevõtlikkuse taaselavdamine Euroopas

Euroopa on alates 2008. aastast vaevelnud kriisi käes, mille tagajärjed on 50 aasta jooksul kogetuist rängimad: esmakordselt on Euroopas üle 25 miljoni töötu ning enamikus liikmesriikides ei ole väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd) veel suutnud jõuda tagasi oma kriisieelsele tasemele.

Enne praegust majandus- ja finantskriisi tuli Euroopa majandusel silmitsi seista konkurentsivõime ja majanduskasvuga seotud struktuuriprobleemidega ning ettevõtlustõketega. Paljud neist püsivad endiselt, ent kriis on ka kiirendanud põhjalike muutuste tegemist ja ümberkujundamist. Samuti on viimasel kümnendil muutunud maailma majandus. Nõudluse ja tootmise kiire kasv maailmaturul on avaldanud survet ressurssidele ja energiavarustusele, mis on muutnud kulustruktuure Euroopa ettevõtetes, millest paljud sõltuvad enda varustamisel impordist.

Strateegias „Euroopa 2020” reageeritakse sellele vundamendi loomisega tulevasele majanduskasvule ja konkurentsivõimele, mis on arukas, jätkusuutlik ja kaasav ning millega püütakse lahendada meie peamisi ühiskondlikke probleeme. Minevikus tehtud vigade parandamine ja ELi suunamine säästvama arengu rajale on liikmesriikide ja ELi institutsioonide ühine ülesanne. Tunnistades, et meie majandussüsteemid on omavahel tihedalt läbi põimunud, kujundab EL nüüd ümber oma majanduse juhtimist, et tagada praeguste ja tulevaste katsumustega võitlemiseks paremad poliitilised lahendused.

Selleks et taastada Euroopas majanduskasv ja suurendada tööhõivet, vajab Euroopa rohkem ettevõtjaid. Jätkuna 2011. aasta aprillis toimunud väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act” läbivaatamisele ja möödunud aasta oktoobris vastu võetud komisjoni teatisele tööstuspoliitika kohta esitatakse kavandatavas tegevuskavas uus visioon ja hulk meetmeid, mis tuleb võtta nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil, et toetada Euroopas ettevõtlust. Tegevuskava tugineb kolmele sambale: ettevõtlusalase koolituse ja hariduse arendamine, õige ettevõtluskeskkonna loomine ning eeskujud ja konkreetsete rühmade toetamine.

1. MEIE EESMÄRK – EUROOPASSE ROHKEM ETTEVÕTJAJD

Ettevõtlusel on majanduskasvu ja töökohtade loomise jaoks oluline roll:¹ sellega pannakse alus uutele ettevõtetele ja töökohtadele, avatakse uued turud ning toetatakse uute oskuste ja võimete arendamist. Seepärast on see näiteks tööstuse valdkonnas eriti tähtis, et tagada tööstuspoliitika ajakohastatud teatistes kindlaks määratud kuue kiiresti kasvava valdkonna hoogne areng². Ettevõtlus muudab riikide majanduse **konkurentsivõimelisemaks ja innovatiivsemaks** ning on väga oluline mitme Euroopa valdkondliku poliitika eesmärkide

¹ Ettevõtluse potentsiaali seoses töökohtade loomisega on käsitletud komisjoni teatistes „Töövõimalusterohke majanduse taastumine”, 18.4.2012, COM(2012) 173 (final).

² COM(2012) 582 (final), oktoober 2012: arenenud tootmistehnoloogiad ja keskkonnasõbralik tootmine, progressi võimaldavad tehnoloogiad, bioressursipõhised tooted, kestlik tööstus- ja ehituspoliitika ning toormaterjalid, keskkonnasõbralikud sõidukid ja arukad võrgud.

saavutamiseks³. Uute ideede turuleviimisega suurendatakse tootlikkust ja luuakse jõukust. Ilma uute ettevõtjate pakutavate töökohtadeta oleks töökohtade netokasv negatiivne⁴. **Uued ettevõtjad**, eriti VKEd, **on kõige tähtsam uute töökohtade allikas**: nad loovad igal aastal Euroopas üle 4 miljoni uue töökoha⁵. Ent see majanduse elavdamise mootor on tõrkunud: alates 2004. aastast on **nende inimeste osa, kes eelistavad kellegi alluvuses töötamise asemel tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana, vähenenud** 27st ELi liikmesriigist 23s⁶. Kui kolm aastat tagasi oli tegutsemine füüsilisest isikust ettevõtjana esimene valik 45 %-le eurooplastest, siis nüüd on **see näitaja langenud 37 %-le**⁷. USAs ja Hiinas seevastu on selliste inimeste osakaal palju suurem: vastavalt 51 % ja 56 %. Peale selle **kasvavad uued ettevõtted ELis märksa aeglasemalt**⁸ kui USAs või tärkava turumajandusega riikides ning **väiksem osa neist jõuab maailma juhtivate ettevõtete hulka**⁹.

Ettevõtluse tase ja iseloom on liikmesriigiti väga erinev ning põhjuseid, miks ettevõtlusalasest karjäärist vähe vaimustutakse, on seetõttu mitmeid. Mõned liikmesriigid, kus ettevõtluse tase on kõrgem, on uute ja väikeste ettevõtete kasvu soodustamisel vähem edukad kui teised. **Üldjuhul leiavad Euroopa alustavad ettevõtjad end karmist keskkonnast**: haridus ei anna ettevõtlusalase karjääri jaoks õiget alust, keeruline on saada laenu ja pääseda ligi turgudele, raskusi esineb ettevõtete üleandmisega, hirmu tuntakse ebaõnnestumisele järgnevate karistuste ees ja kardetakse koormavaid haldusmenetlusi. 2013. aasta majanduskasvu analüüsis toonitati hiljuti vajadust parandada ettevõtluskeskkonda, et suurendada ELi riikide majanduse konkurentsivõimet. Peale selle **ei ole VKEde toetusmeetmed ikka veel tasakaalus**: suur osa ELi liikmesriike ei võta õigusaktide koostamisel arvesse väikeettevõtete,¹⁰ eelkõige mikroettevõtete eripära ega hõlbusta ausalt pankrotti läinud ettevõtjatele teise võimaluse andmist¹¹.

Lisaks keerulisele keskkonnale on laialt levinud ka **kultuur, milles ei tunnustata ega hinnata ettevõtjate püüdlusi piisavalt** ja mis ei too eeskujuks edukaid ettevõtjaid, kes loovad töökohti ja sissetulekut. Selleks et ettevõtlusest saaks meie majanduskasvu mootor, **vajab Euroopa põhjalikku, kaugele ulatuvat kultuurilist muutust**.

Võttes arvesse praegust majanduskriisi ja uut majanduse juhtimise mehhanismi, arendatakse käesolevas teatises edasi ja rõhutatakse meetmeid nendes valdkondades, kus komisjon tegi

³ Nt komisjoni teatis „Meremajanduse kasv: jätkusuutliku majanduskasvu võimalused mere- ja merendusvaldkonnas”, COM(2012) 494 (final).

⁴ Kauffman Foundation „Business Dynamics Statistics Briefing: Jobs created from business start-ups in the United States”, http://www.kauffman.org/uploadedFiles/BDS_Jobs_Created_011209b.pdf.

⁵ Komisjoni arvutused põhinevad Eurostati 2009. aasta andmetel.

⁶ Riigid, kus füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist eelistanud isikute arv aastatel 2004–2012 kasvas, olid Tšehhi Vabariik (30%-lt 34%-le), Läti (42%-lt 49%-le), Leedu (52%-lt 58%-le) ja Slovakkia (30%-lt 33%-le), http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/eurobarometer/index_en.htm.

⁷ Euroopa Komisjon, Eurobaromeetri kiiruuring nr 354 „Ettevõtlus”.

⁸ Albert Bravo-Biosca „The dynamics of Europe's industrial structure and the growth of innovative firms”. 2011. aasta oktoobris Sevillass toimunud Teadusuuringute Ühiskeskuse konverents.

⁹ Euroopa hiidkorporatsioonide hulgas on vaid 12 ettevõtet, mis on loodud 20. sajandi teisel poolel, USAs on neid 51 ja tärkava turumajandusega riikides 46. Neist vaid kolm loodi Euroopas pärast 1975. aastat, samal ajal kui USAs on selliseid 26 ja tärkavatel turgudel 21. T. Philippon, N. Veron, Bruegel Policy Brief 2008/1.

¹⁰ Nagu selgub komisjoni teatisest „Euroopa algatus mikrokrediidi arendamiseks, et toetada majanduskasvu ja tööhõivet”, KOM(2007)0708 (lõplik) (vastu võetud 20.12.2007).

¹¹ „Business Dynamics: Start-ups, Business Transfers and Bankruptcy”, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/business_dynamics_final_report_en.pdf.

väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act”¹² läbivaatamisel kindlaks jätkuva vajaduse teha riigi ja Euroopa tasandil täiustusi.

Iga VKE on isemoodi: nende suuruse, tegevusalade ja juriidilise vormi erinevused nõuavad poliitikakujundajatelt asjakohast tähelepanu¹³. See põhimõte kehtib ka vabakutseliste ja üksikute ettevõtjate puhul, kes panustavad samuti märkimisväärselt ELi majandusse¹⁴. **Euroopa ja liikmesriikide poliitika peab lähtuma põhimõttest „kõigepealt mõtle väikestele”.**

Peame tegema tööd selle nimel, et ettevõtjaks olemine oleks eurooplastele atraktiivne väljavaade. See hõlmab ka sotsiaalettevõtjaid, kelle potentsiaali sageli alahinnatakse.¹⁵ Nad loovad püsivaid töökohti ja on näidanud, et suudavad kriisile paremini vastu seista kui majandus üldiselt. Sotsiaalettevõtjad on uuendusmeelsed, nad edendavad sotsiaalset kaasatust ja aitavad saavutada strateegia „Euroopa 2020” eesmärgi.

Praegust olukorda saab muuta vaid **kõigi Euroopa, riigi ja piirkonna tasandi asutuste julge ja kooskõlastatud tegevusega.**

Käesolevas tegevuskavas on visandatud otsustavad ühismeetmed, et päästa valla Euroopa ettevõtluspotentsiaal, kõrvaldada olemasolevad tõkked ja kujundada põhjalikult ümber Euroopa ettevõtluskultuur. Selle eesmärk on lihtsustada uute ettevõtete rajamist ja luua olemasolevate ettevõtjate jaoks toetavam keskkond, et nad saaksid jõudsalt areneda ja kasvada.

Selles tehakse ettepanek võtta viivitamata meetmeid kolmes valdkonnas.

- 1. Ettevõtlusalane haridus ja koolitus, et toetada majanduskasvu ja ettevõtete loomist.*
- 2. Raamtingimuste tugevdamine ettevõtjate jaoks, kaotades olemasolevad struktuurilised tõkked ja toetades ettevõtjaid nende ettevõtte elutsükli olulistel etappidel.*
- 3. Euroopa ettevõtluskultuuri dünaamilisemaks muutmise: uue ettevõtjate põlvkonna toetamine.*

2. TEGEVUSE 1. SAMMAS – ETTEVÕTLUSALANE HARIDUS JA KOOLITUS, ET TOETADA MAJANDUSKASVU JA ETTEVÕTETE LOOMIST

2.1. Uued lähtealused: suurendada ettevõtlusalase õppe levikut ja kvaliteeti ...

Investeerimine ettevõtlusalasesse haridusse on üks tasuvamaid investeeringuid, mida Euroopa saab teha. Uuringutest selgub, et 15–20 % õpilastest, kes osalevad keskkoolis miniettevõtete loomise programmis, rajavad hiljem oma ettevõtte. Seda on kolm kuni viis

¹² KOM(2011) 78 (lõplik) (vastu võetud 23.2.2011), „Euroopa väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act” läbivaatamine”.

¹³ *Idem.*

¹⁴ Direktiiv 2005/36/EÜ: „Niivõrd, kui need on reguleeritud, /.../ vabakutseid, mis on käesoleva direktiivi kohaselt kutsealad, millega tegeleb isik, kes omades vastavat kutsekvalifikatsiooni, osutab isiklikult, omal vastutusel ja tehniliselt sõltumatult kliendi huvides ja üldhuvides intellektuaalseid ja kontseptuaalseid teenuseid.”

¹⁵ KOM(2011) 682 (lõplik) (vastu võetud 25.10.2011). „Sotsiaalmajanduse ja sotsiaalse innovatsiooni keskmises olevate sotsiaalettevõtete edendamisele suunatud majanduskeskkonna loomine”. Sotsiaalettevõtte on sotsiaalmajanduse valdkonna selline ettevõtte, kelle tegevuse eesmärk on pigem sotsiaalse mõju avaldamine kui omanikele või partneritele kasumi tootmine.

korda rohkem kui rahvastiku puhul üldiselt¹⁶. Olenemata sellest, kas nad asutavad hiljem oma äri- või sotsiaalettevõtteid, omandavad ettevõtlust õppivad noored **ettevõtlusalaseid teadmisi ning olulisi oskusi ja hoiakuid**, sealjuures suureneb ka nende **loovus, algatusvõime, visadus, valmidus meeskonnatöös, võime mõista ohte ja vastutustunne**. See ettevõtlik meelelaad aitab ettevõtjatel **muuta ideed tegudeks** ja suurendab märkimisväärselt tööalast konkurentsivõimet.

Ettevõtlikkus on üleeuroopaline võtmepädevus¹⁷ ja selle edendamine meede, mida on nimetatud hiljutises komisjoni teatises hariduse ümbermõtestamise kohta¹⁸. Ettevõtluse rolli tööhõive taseme suurendamises on rõhutatud ka 2013. aasta majanduskasvu analüüsis¹⁹. Paljud liikmesriigid on võtnud edukalt kasutusele ettevõtlusalast haridust käsitlevad riiklikud strateegiad või on teinud ettevõtlusalasest õppest oma õppekava kohustusliku osa, ent vaja on enamat. Haridust tuleks elavdada **praktiliste, kogemuslike õppemudelite ja reaalselt tegutsevate ettevõtjate** kogemuste abil. Selleks et võtta klassiruumis kasutusele tõhusad ettevõtlusalase õppe metoodikad, vajavad kõik õpetajad ettevõtlusalase õppe kindlaksmääratud õpitulemusi.

Ettevõtlusega seotud praktilisi kogemusi on võimalik saada ka väljaspool haridusvaldkonda. Noori tuleks julgustada arendama oma ettevõtlusalaseid oskusi informaalse ja mitteformaalse hariduse, näiteks vabatahtliku tegevuse kaudu. Sellised kogemused tuleks samuti valideerida ja neid tunnustada kooskõlas selle valdkonna kohta esitatud komisjoni soovitusega²⁰.

Partnerlussuhete loomine ettevõtjatega võimaldab tagada selle, et haridus ja koolituskavad on seotud tegeliku maailmaga. Ettevõtete kaasamise võimalusi pakuvad sellised algatused nagu kutsehariduse ja -koolituse²¹ valdkonna ettevõtlusfoorum ning valdkondlike oskuste ühendused²². Haridusasutusi tuleks julgustada muutuma oma üldises käsitusviisis ettevõtlikumaks tagamaks, et nad arendavad ja järgivad oma missiooni, juhtrolli, sidusrühmade kaasamise, õppekavade ja õpitulemuste kaudu ettevõtlus- ja innovatsioonikultuuri.

2.2. ... ja uued võimalused: ettevõtlusalane kõrgharidus

Kõrghariduse roll ettevõtluses ei piirdu kaugeltki teadmiste andmisega, see tähendab ka osalemist ökosüsteemides, partnerlussuhetes ja valdkondlikes ühendustes. Kuna kõrgtehnoloogilised ja suure kasvupotentsiaaliga ettevõtted satuvad üha enam ettevõtlusega seotud riikliku poliitika keskmesse, on kõrgharidusasutused liikmesriikide ja ELi innovatsioonipoliitika aktiivne osa.

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT) tunnistas esimeste seas ettevõtluse suurt rolli innovatsiooni võimaldajana ELi tasandil. Ühtlasi aitab ta ületada tööstuses lõhet hariduse ja innovatsiooni vahel. EITi teadmis- ja innovaatikakogukondadest on juba välja kasvanud hulk idufirmasid. EITi programmid tagavad, et õpilastele tutvustatakse tipptasemel teadust, mis on ühendatud ettevõtlusalase hariduse, ettevõtte rajamise teenuste ja liikuvuskavadega.

¹⁶ C. Jenner „Business and Education: Powerful Social Innovation Partners”, Stanford Social Innovation Review (27. august, 2012).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovitus, 18. detsember 2006, võtmepädevuste kohta elukestvas õppes.

¹⁸ COM (2012) 669, http://ec.europa.eu/education/news/rethinking_en.htm.

¹⁹ Vt 2013. aasta majanduskasvu analüüs COM(2012) 750, lk 11, http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/ags2013_et.pdf.

²⁰ COM(2012) 485.

²¹ Inglise keeles tuntud kui „VET” – ‘vocational education and training’.

²² http://ec.europa.eu/education/news/20120425_en.htm.

Partnerlussuhted võivad luua tugeva platvormi eri sektorite ettevõtlusalaste oskuste käsitlemiseks, kaasates partnereid otse oskuste pakkumisse, rakendamisse ja ajakohastamisse.

Ülikoolid peaksid muutuma ettevõtlikumaks²³. Selle taustal on Euroopa Komisjon koostöös OECDga juba välja töötanud raamistiku ettevõtlike ülikoolide jaoks. Raamistik on kavandatud selleks, et aidata huvitatud ülikoolidel ennast hinnata ja suurendada spetsiaalselt kujundatud õppemoodulite abil nende suutlikkust. Juurdepääsu raamistikule laiendatakse järk-järgult.

Komisjon

- *töötab välja üleeuroopalise ettevõtlusalase õppe algatuse, mis koondab Euroopa ja liikmesriikide olemasoleva oskusteabe, et koostada mõjuhinnanguid, jagada teadmisi, arendada välja metoodikaid ja võimaldada liikmesriikide praktikutel üksteist vastastikku juhendada;*
- *tugevdab koostööd liikmesriikidega, et hinnata igas riigis ettevõtlusalase õppe juurutamist tegelike kogemuste põhjal ja toetada riigiasutusi, kes soovivad edukast vastastikusest juhendamisest õppida;*
- *loob koos OECDga suunava raamistiku, et soodustada ettevõtlusalast haridust pakkuvate koolide ning kutseharidus- ja -koolitusasutuste arengut²⁴;*
- *edendab ettevõtlusalase õppe tunnustamist ja valideerimist informaaalses või mitteformaalses õpikeskkonnas²⁵;*
- *levitab 2013. aasta alguses ettevõtlikele ülikoolidele mõeldud suunavat raamistikku; hõlbustab raamistiku rakendamisest huvitatud ülikoolide omavahelist teabevahetust; edendab seda järk-järgult ELi kõrgharidusasutustes;*
- *toetab ülikoolipõhiste ettevõtete (heitettevõtete jms) loomise edukaid mehhanisme ning peamiste ühiskondlike probleemide ümber tekkivaid ülikoolide ja ettevõtluse ökosüsteeme.*

Liikmesriike kutsutakse üles

- *tagama, et võtmepädevus „ettevõtlikkus” juurutatakse enne 2015. aasta lõppu alg-, kesk-, kutse-, kõrg- ja täiskasvanuhariduse õppekavadesse;*
- *pakkuma noortele võimalust saada enne kohustusliku koolihariduse omandamise lõppemist vähemalt üks praktiline ettevõtlusalane kogemus,²⁶ näiteks kogemus juhtida miniettevõtet või vastutada mõne ettevõtlusalase projekti või sotsiaalprojekti eest;*
- *edendama **struktuurifondide, eeskätt Euroopa Sotsiaalfondi vahendite abil ja kooskõlas riiklike töökohtade loomise kavadega noorte ja haridust omandavate***

²³ A. Gibb, G. Haskins, I. Robertson „Leading the Entrepreneurial University”, University of Oxford (2009).

²⁴ Vt hiljutine teatis hariduse ümbermõtestamise kohta, COM(2012) 669, jaotis 2.1.

²⁵ COM(2012) 485 (final), 5.9.2012.

²⁶ Vt hiljutine teatis hariduse ümbermõtestamise kohta, COM(2012) 669, jaotis 2.1.

täiskasvanute ettevõtlusalast koolitust, ennekõike vahendina, mille abil pakkuda teist haridusvõimalust neile, kes ei õpi, ei tööta ega osale koolitustel; kasutama võimalikult hästi Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) pakutavaid koolitusvõimalusi;

- *arendama ettevõtlusalase õppe mooduleid, mis on mõeldud riiklikes noortegarantii kavades osalevatele noortele²⁷.*

3. TEGEVUSE 2. SAMMAS – ETTEVÕTJATE EDUKAT ARENEMIST JA KASVAMIST VÕIMALDAVA KESKKONNA LOOMINE

Uued ettevõtted vajavad erilist tähelepanu. Nende loomist ja kasvu takistavate tõkete kõrvaldamiseks tuleb võtta meetmeid **kuues põhivaldkonnas**:

- juurdepääs rahalistele vahenditele;
- uute ettevõtjate toetamine nende ettevõtte elutsükli olulistest etappides ja nende kasvu soodustamine;
- uute ettevõtlusvõimaluste avanemine digitaalajastul;
- ettevõtete üleandmine;
- pankrotimenetlus ja ausatele ettevõtjatele teise võimaluse andmine;
- regulatiivse koormuse vähendamine.

3.1. Parem juurdepääs rahalistele vahenditele

Ilma piisava rahastamise ja likviidsuseta ei saa ükski ettevõtte tegutseda, investeerida ega kasvada, seepärast on juurdepääs rahalistele vahenditele üks VKEdes kasvu hoobasid²⁸. Avaliku konsultatsiooni käigus, mille komisjoni algatas 2012. aasta juulis, selgus, et juurdepääs rahalistele vahenditele on Euroopas üks kõige olulisemaid kasvu ja ettevõtlust piiravaid tegureid. VKEd on läbi aegade tuginenud pangalaenudele ja seepärast on mõju, mida avaldavad VKEdele praegused kriisist tingitud kitsendused pangalaenude saamisel, ebaproportsionaalselt suur. Peale selle on **ettevõtjatel raske leida rahalisi vahendeid eriti ettevõtete tegevuse algetappidel**. 2011. aasta detsembris esitas Euroopa Komisjon tegevuskava VKEde rahastamisvõimaluste parandamiseks²⁹ ning ettepanekud riskikapitalifondide ja sotsiaallettevõtlusfondide kohta³⁰. VKEdele on pööratud erilist tähelepanu ka finantsinstrumentide direktiivis³¹ ja kapitalinõuete direktiivi lõplikel

²⁷ Ettepanek võtta vastu nõukogu soovitus noortegarantii loomise kohta, COM(2012) 729.

²⁸ „Ühtse turu akt. Kaksteist vahendit majanduskasvu edendamiseks ja usalduse suurendamiseks. „Üheskoos uue majanduskasvu eest”, KOM(2011) 206 (lõplik).

²⁹ „Tegevuskava VKEde rahastamisvõimaluste parandamiseks”, KOM(2011) 870 (lõplik).

³⁰ Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa riskikapitalifondide kohta, KOM(2011) 860 (lõplik); ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa sotsiaallettevõtlusfondide kohta, KOM(2011) 862 (lõplik).

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/39/EÜ, 21. aprill 2004, finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ.

läbirääkimistel³². Turu puudujääkide ületamiseks tuleb teha nii Euroopa kui ka liikmesriikide tasandil siiski enam. Muu hulgas tuleb uurida, millised on VKEdel puhul alternatiivid pangalaenuks, et leida lisa olemasolevatele piiratud erasektori vahenditele ja muuta rahastamist käsitlev teave kergemini kättesaadavaks.

Samuti on tähtis parandada idufirmade projektide kvaliteeti ja kasumlikkust. Rahaline toetus uute tehnoloogiate testimiseks, esitlemiseks ja kasutuselevõtmiseks, riskikapitali tugevdamine, äriinglite investeringud, inkubaatorid ja laenu suure potentsiaaliga VKEdel on mõni võimalik tegutsemisvaldkond. Ettevõtjad vajavad rahalisi vahendeid, et viia teadus- ja arendustegevuse tulemused turule ning katsetada innovatiivseid ärimudeleid. Komisjon on näinud tulevases ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programmis³³ ja programmis „Horisont 2020” ette nende valdkondadele toetuse, mida suurendatakse Euroopa struktuurifondide raames veelgi³⁴.

Sotsiaalmajanduses osalejatel ja sotsiaallettevõtjatel on kaasava töökohtade loomise ja sotsiaalse innovatsiooni puhul oluline roll. Neil tuleb tegeleda sarnaste probleemidega nagu enamikul VKEdel, kuid lisaks võib neil tekkida täiendavaid raskusi seoses juurdepääsuga rahalistele vahenditele, mida komisjon on käsitlenud tulevases **sotsiaalsete muutuste ja innovatsiooni programmis, nagu ka struktuurifonde käsitlevates määrustes**³⁵.

Ettevõtluse eduka ökosüsteemi tähtis osa on arvukad varajases etapis investeerijad (riskikapital ja äriinglite investeringud), kes panevad ettevõttele aluse ja teevad esimese ringi omakapitaliinvesteringud. Need investorid tuginevad ulatuslikule ekspertidevõrgustikule ning jagavad väärtuslikke teadmisi ja nõu turu ja riskikapitali aruka kasutamise kohta. Sellist investeerimist võib stimuleerida ka maksusoodustuste abil.

2008. aastal rajas komisjon **Euroopa ettevõtlusvõrgustiku** – partnerluse, milles on üle 600 vastuvõtva organisatsiooni –, mille üks ülesanne on anda ettevõtetele ja potentsiaalsetele ettevõtjatele teavet, mis on vajalik selleks, et pääseda ligi ELi rahastamisele ja ELi vahenditele. **Ettevõtted soovivad siiaani saada paremat teavet ELi toetuse kohta.** Komisjon teeb **võrgustiku tugevdamiseks** koostööd sidusrühmadega, et muuta see aktiivsemaks ja tõhusamaks.

Komisjon

- *rahastab Euroopa mikrorahastamise turu arendamisele suunatud programme selliste algatuste abil nagu mikrokreiidirahastu „Progress” ja mikrokreiidiasutuste toetamise ühismeede (JASMINE) ning teeb mikrofinantseerimise vahendid Euroopa*

³² Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb krediidasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/87/EÜ, milles käsitletakse finantskonglomeraati kuuluvate krediidasutuste, kindlustusseltside ja investeerimisühingute täiendavat järelevalvet.

³³ Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ettevõtete ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime programm (2014–2020), KOM(2011) 834 (lõplik).

³⁴ Vastavalt komisjoni ettepanekule tulevaste struktuurifondide kohta peavad selleks, et saada Euroopa Sotsiaalfondist või Euroopa Regionaalarengu Fondist ettevõtlusesse investeerimiseks vahendeid, olema kehtestatud kaasava starditoetuse maksmist käsitlevad kõikehõlmavad strateegiad. (COM/2012/0496 (final) – 2011/0276 (COD)).

³⁵ Vt seadusandlik ettepanek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011PC0609:ET:NOT>.

Sotsiaalfondi või Euroopa Regionaalarengu fondi vahendusel liikmesriikidele ja piirkondadele kättesaadavaks;

- hõlbustab VKEde otsest juurdepääsu kapitaliturule, töötades finantsinstrumentide turgude direktiivi läbivaatamise käigus välja ELi korra, milles käsitletakse VKEde emiteeritud aktsiatele ja võlakirjadele spetsialiseerunud kauplemiskohti (VKEde kasvuturge).

Liikmesriike kutsutakse üles

- hindama vajadust muuta kehtivaid riiklikke finantsvaldkonna õigusakte, et hõlbustada idufirmade ja üldisemalt VKEde puhul uute, alternatiivsete rahastamisvormide kasutuselevõttu, eriti seoses ühisrahastamisplatvormidega, samuti kaaluma vajadust lihtsustada maksuseadusi, et soodustada alternatiivsete finantsturgude, näiteks äriinglite investeringute edasist arengut;
- kasutama struktuurifondide vahendeid, et seada kooskõlas Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) ja Euroopa Regionaalarengufondi (ERF) vastavate investeerimisprioriteetidega sisse mikrorahastamise toetuskavad.
- kasutama EAFRD täielikku potentsiaali, et tagada juurdepääs ettevõtluse rahastamisele, eelkõige põllumajandusettevõtte tegutsemise algetapis (nt noortele, kes rajavad oma põllumajandusettevõtte) ja maapiirkondades üldiselt, ka rahaliste vahendite abil.

3.2. Uute ettevõtete toetamine nende elutsükli olulistes etappides ja nende kasvu soodustamine

Umbes **pooli uutest ettevõtetest ootab esimese viie aasta jooksul ees ebaõnnestumine**. Kui tahame, et Euroopa ettevõtjad tooksid kaasa majanduskasvu, mida neilt ootame, peame eraldama rohkem vahendeid, et aidata neil see periood edukalt läbida. **Sageli puudub ettevõtetel kasvamiseks sobiv ökosüsteem.**

Väga tähtis abivahend on tugiteenused, mille pakkujad tunnevad asjaomaseid turge ja mille abil saab seega märkimisväärselt suurendada uute ettevõtjate edukust. Tõhus tugi koosneb terviklikest programmidest, milles on lõimunud sellised olulised elemendid nagu juhtimiskoolitus, teadus- ja arendustegevuse valdkonnas toimuv juhendamine ning asjaomases sektoris tegutsejate, võimalike tarnijate ja klientide võrgustikud. Ettevõtjad vajavad üha enam nõu ja tuge selle kohta, kuidas tulla strateegiliste investeringute ja tootearenduse abil toime piiratud ressursside ja ebakindlate tarnetega. Paljud väiksemad ettevõtted tajuvad üha suuremat survet neilt ettevõtetelt, kelle tarnijad nad on: neilt nõutakse vastavust suurema ressursitõhususe ja parema taaskasutatavusega seotud uutele standarditele ja disaininõuetele.

Maksueeskirjade täitmisega seotud kulude vähendamine parandaks ettevõtluskeskkonda, eriti väikeettevõtjate seisukohast. Kuna väikeste ja äsja loodud ettevõtete vahendid ja kogemused on piiratud, kannatavad nad keeruliste maksuseaduste järgimisega kaasnevate suurte kulude ja koormava maksuaruandluskorra tõttu rohkem kui suured korporatsioonid. Samuti peaksid liikmesriigid kaaluma käibemaksukohuslaseks registreerimise korra lihtsustamist ja looma ühtse elektroonilise registreerimissüsteemi, et hõlbustada väikeettevõtete piiriülest e-kaubandust.

Palju uusi ideid edukate ettevõtete loomiseks ammutatakse teadus- ja uurimisvaldkonnast, ent selleks, et ettevõtted kasutaksid uurimistegevuse tulemusi, saab teha märksa enam. Seepärast tuleks ettevõtetega jagada rohkem teadus- ja arendustegevuse raamprogrammide alusel rahastatavate projektide analüüsimisel saadud teavet.

Uued ettevõtted langevad sageli **eksitavate turundusvõtete** ohvriks. Need ulatuvad teenuse kohta vale või eksitava teabe esitamisest kuni selleni, et saadetakse arveteks maskeeritud pakkumisi või eksitavaid vorme, milles palutakse ajakohastada ärikataloogides oma andmeid. Komisjon avaldas strateegia³⁶ koos üksikasjaliku loeteluga tulevastest meetmetest, et suurendada ettevõtete kaitset, ja kavatses 2013. aastal esitada seadusandliku ettepaneku.

Ühtse turu toimimist takistavate tõkete kõrvaldamisega ja sel moel võrdsete tingimuste loomisega aidatakse väikeettevõtetel arendada piiriülest tegevust. Selleks tuleb lahendada topeltmaksustamise probleem ning kõrvaldada maksualased ebakõlad ja muud maksumeed, mis on tõkkeks piiriülesele tegevusele ühtsel turul ja ELis tehtavatele välisinvesteeringutele.

Enamikus ELi riikides erinevad füüsilisest isikust ettevõtjate sotsiaalkindlustust käsitlevad õigusraamistikud märkimisväärselt töötajate vastavatest raamistikest, mis tekitab ettevõtjatele täiendavaid tõkkeid. Uue ettevõtte toetamine on eriti tähtis olukorras, kus töötu hakkab tegutsema füüsilisest isikust ettevõtjana. Abi võib olla korrast, mis muudab oma ettevõtte loomise ja majandusliku sõltumatuse saavutamise sotsiaaltoetustest (nt töötushüvitisest) sõltuvatele inimestele lihtsamaks (üleminekutugi). Seepärast võiksid liikmesriigid uurida võimalust maksta füüsilisest isikust ettevõtjatele hüvitisi (nt tervisehüvitist, pensionihüvitist, invaliidsushüvitist, töötushüvitist ettevõtte sulgemise/pankroti korral jms), mis on võrreldavad töötajatele makstavate hüvitistega, viimati nimetatute hüvitisi sealjuures vähendamata.

Ettevõtjad ja **VKE**d vajavad jõudsaks arenemiseks **spetsiifilist, kohandatud oskusteavet**, mis aitab neil välja arendada konkurentsieelised ning saada kasu üleilmsetest väärtusahelatest ja inimressursside ühisest haldamisest. **Sellise toetava keskkonna võivad luua klastrid, ettevõtlusvõrgustikud ja muud liiki ettevõtjate ühendused**, mis toovad kokku ettevõtlus-, haridus- ja teadusvaldkonna ning avaliku sektori asjaomased isikud³⁷. VKEde seas on ettevõtteid, näiteks sotsiaalettevõtted, mille spetsiifilised ärimudelid eeldavad sageli spetsiaalseid toetuskavu. VKEde rühmitumine võib suurendada konkurentsivõimet³⁸. Seepärast võiksid liikmesriigid kaaluda, kas nende maksusüsteemi oleks võimalik täiustada, et võimaldada rohkem selliste VKEde rühmade moodustamist.

Peale selle võivad ettevõtjad saada palju kasu ühtsest turust. Praegu aga häirib ühtse turu tõrgeteta toimimist ikka veel mõni tõke. Selleks et vähendada praeguseid tõkkeid, andis Euroopa Komisjon 3. oktoobril 2012 välja teatise „**Ühtse turu akt II**”³⁹. Nende meetmete **tõhusa rakendamisega** saab edendada Euroopas ettevõtlust sellistes valdkondades nagu piiriüleised teenused, diplomite ja kvalifikatsioonide tunnustamine ning asutamisõigus.

³⁶ „Ettevõtete kaitsmine eksitavate turundusvõtete vastu ja tõhusa jõustamise tagamine. Eksitavat ja võrdlevat reklaami käsitleva direktiivi 2006/114/EÜ läbivaatamine”, COM(2012) 702.

³⁷ Komisjoni talituste töödokument „Klastrite ja klastripoliitika mõiste ja roll konkurentsivõimes ja innovatsioonis: peamised statistilised tulemused ja omandatud õppetunnid”, SEK(2008) 2637.

³⁸ Euroopa klastripoliitika eksperdirühma lõppsoovitused, soovitus nr 5, http://www.proinno-europe.eu/sites/default/files/newsroom/2010/09/EPCG_Final_Report_web-low1.pdf, mis täiendab Euroopa klastrite liidu soovitusi.

³⁹ „Ühtse turu akt II. Üheskoos uue majanduskasvu eest”, COM(2012) 573 (final).

Peale selle tuleks soodustada **ELis teabevahetust teadlike ettevõtjatega**, kasutades selleks näiteks komisjoni programmi „Erasmus noortele ettevõtjatele”.

Komisjon

- *teeb kindlaks liikmesriikide parimad tavad ja edendab neid, et luua ettevõtjasõbralikum maksukeskkond;*
- *toetab klastrite ja ettevõtlusvõrgustike koostööd;*
- *toetab VKEde ressursitõhusussüsteeme haldavate ametite koostöövõrgustike loomist ja nendevahelist parimate tavade vahetamist;*
- *tugevdab Euroopa ettevõtlusvõrgustiku partnerlust vastuvõtivate organisatsioonide, ühtsete kontaktpunktide ja kõikide VKEsid toetavate organisatsioonidega, et i) levitada laialdaselt teavet ELi algatuste, rahastamisallikate ja innovatsioonitoetuste kohta, ii) julgustada liikmesriike tugevdama meetmeid, et suurendada ettevõtjate ja VKEde investeerimisvalmidust, ning iii) pakkuda tõhusat abi, et aidata ettevõtetel saada ühtsest turust igakülgset kasu ja pääseda kolmandate riikide turgudele;*
- *vaatab läbi teatavate eksitavate turustamisvõtete kasutamist keelavad eeskirjad,⁴⁰ et muuta need jõulisemaks ja tugevdada eeskirjade jõustamist juhtudel, kui selliseid võtteid kasutatakse piiriüleselt;*
- *avab VKEde jaoks digitaalse ühtse turu kogupotentsiaali, kõrvaldades olemasolevad tõkked, mis takistavad piiriülest internetikaubandust⁴¹;*
- *arendab edasi programmi „Erasmus noortele ettevõtjatele”, et täita uute ettevõtjate osalemissoovid, mis on suurenenud kogu ühtsel turul⁴²;*
- *julgustab noorte ettevõtjate vahetust ELi ja kolmandate riikide vahel;*
- *aitab liikmesriikidel koostada terviklikud toetuskavad Euroopa Sotsiaalfondi tehnilise abi vahenditest rahastatavate suutlikkuse suurendamise seminaride abil, , , kaasates terviklike strateegiate väljatöötamisse asjaomased sidusrühmad, sealhulgas hariduse ja koolituse pakkujad, ning nähes eeskätt noorte ettevõtjate tarvis ette spetsiaalsed meetmed;*
- *jätkab portaali „Teie Euroopa – Ettevõtted” täiendamist ühtset turgu käsitleva teabega, mis on saadud nii komisjonilt kui ka liikmesriikidelt.*

Liikmesriike kutsutakse üles

⁴⁰ Direktiiv 2006/114/EÜ eksitava ja võrdleva reklaami kohta.

⁴¹ See hõlmab näiteks väikest käibemaksukohuslasena registreerimise ning käibemaksu deklareerimise ja maksmise koondsüsteemi, nagu on märgitud käibemaksu tulevikku käsitlevas komisjoni teatises (IP/11/1508).

⁴² 2013. aastal ületab uute ettevõtjate osalemissoov olemasolevat eelarvet: 2012. aasta detsembri lõpuks oli vahetuses osalemise nõuetele vastavaid uusi ettevõtjaid umbes 950, samal ajal kui olemasolev eelarve võimaldaks umbes 930 vahetuse korraldamist. Arvestades sellega, et vahetuses osalemise nõuetele vastavate uute ettevõtjate arv kasvab iga nädal keskmiselt 25 ettevõtja võrra, on ilmne, et 2013. aastal ületab nõudlus pakkumise. Mitmed vahendajaorganisatsioonid kasutasid neile eraldatud eelarve ära juba 2012. aastal ega saanud enam vahetusi korraldada.

- muutma riikliku maksuhalduskeskkonna vastloodud ettevõtetele soodsamaks; vähendama maksude deklareerimise ja maksmise lihtsustamise teel maksueeskirjade täitmisega seotud kulusid, laiendades elektrooniliste vahendite kasutamist, kiirendades sealhulgas digitaalse ühtse turu täielikku kasutuselevõttu;
- edendama maksude kooskõlastamist tagamaks, et maksustamise ebakõlad ei tooks kaasa topehtmaksustamist ega muude ühtset turgu kahjustavate maksustamistavade rakendamist, mis takistaks piiriülest ettevõtlust ja piiriüleste riskikapitaliinvesteeringute tegemist;
- ümber hindama ettevõtte tulumaksu süsteeme, et kaaluda ettevõtte tulumaksu puhul kahjude piiramist ja maksusoodustusi käsitlevate eeskirjade laiendamist;
- kaaluma võimalust kasutada alates 2013. aastast väikeettevõtjate käibemaksukohustuse kindlaksmääramisel kassapõhist raamatupidamisarvestust;
- võtma vajalikke meetmeid, et toetada innovatsiooni-, teadus- ja arendusprojektide turuleviimist, võttes arvesse vastloodud ettevõtete ees seisvaid erilisi probleeme;
- kaaluma võimalust anda uute ettevõtete omanikele luba taotleda ettevõtte konkreetsele olukorrale ja usutavatele põhjendustele tuginedes piiratud ajaks sotsiaalmaksu tasumise graafiku võimalikku kohandamist.
- kasutama täielikult Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) raames kehtestatud uusi toetusi, mis on mõeldud alustavatele ettevõtetele ning põllumajandusettevõtjate ulatuslike vahetus- ja külastuskavade väljatöötamiseks; samuti toetama klastreid, ettevõtlusvõrgustikke ning põllumajanduses, metsanduses ja põllumajanduslikus toidutööstuses toimuvat koostööd ning koostööd maapiirkondades asuvate ettevõtjate vahel, kes ei tegele põllumajandusega.

3.3. Uute ettevõtlusvõimaluste avanemine digitaalajastul

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) parem kasutamine võib uute ettevõtete jõudsale arenemisele märkimisväärselt kaasa aidata. IKT on riikide majanduse peamine kasvuaallikas: Euroopa VKEd kasvavad IKT võimalusi ära kasutades kaks kuni kolm korda kiiremini. Nagu on märgitud komisjoni teatises tööstuspoliitika kohta⁴³ peaksid ettevõtjad „täielikult ära kasutama ka võimalusi, mida pakub digitaalne ühtne turg, mille eeldatav kasv aastani 2016 on 10 % aastas.”

Tuginedes **digitaalarengu tegevuskavale** ja **tööstuspoliitika juhtalgatustele**, aitab komisjon ettevõtjatel ja VKEdel kasutada täielikult ära IKT potentsiaali, pidades silmas nii uute digitaalsete toodete ja teenuste **pakkumist** kui ka **nõudlust** nende tehnoloogiate järele ja nende arukat kasutamist.

Pakkumise poolelt on **veebiettevõtjad** konkreetne liik ettevõtjaid, kes loovad uusi digitaalseid teenuseid ja tooteid, mille puhul interneti kasutamine on möödapääsmatu. Veebipõhistel idufirmadel on kalduvus kasvada, aga ka ebaõnnestuda kiiremini kui teistel ettevõtetel ning märkimisväärselt skaleeruda, millega kaasneb suurem kasu, ent ka suuremad riskid. Nad tegutsevad keerulises ja kiiresti muutuvas ökosüsteemis, kus on ülitähtis luua võrgustikke ja

⁴³ „Tugevam Euroopa tööstus majanduse kasvuks ja taastumiseks. Tööstuspoliitika ajakohastatud teatis”, 10. oktoober 2012, COM(2012) 582.

eksperimenteerida. Veebipõhiste idufirmade loomine on odavam ja tõkked turule pääsemisel on väikesed, mistõttu on see atraktiivne viis alustada ettevõtluskarjääri. Seepärast vajavad veebiettevõtjad spetsiaalselt kohandatud toetusmeetmeid, et tugevdada veebipõhiste idufirmade ökosüsteemi struktuuri.

Nõudluse poolelt on **investeeringud digitaaltehnoogiasesse mõõdapääsmatud**: ettevõtted saavad olla tänapäeval konkurentsivõimelised vaid juhul, kui nad võtavad omaks digitaalse maailma. See tekitab võimalusi ja probleeme eelkõige VKEdele, sest neil on uute ja keerulisemate ärimudelitega toimetulekuks sageli vähem vahendeid.

Digitaalsektori ettevõtjad on ettevõtjad, kes kasutavad igati digitaalseid tooteid ja teenuseid, sealhulgas pilvandmetöötlust, et uuendada oma ärimudeleid ja suurendada oma konkurentsivõimet⁴⁴. ELi algatustega, milles käsitletakse infotehnoloogia arukat kasutamist ja VKEde lõimimist üleilmsetesse tööstuslikesse väärtusahelatesse ning e-oskusi, edendatakse digitaaltehnoologia kasutuselevõttu ning luuakse seos VKEde ja digitaalse maailma vahel.

E-kaubanduse kui digitaalsel ühtsel turul ettevõtjatele pakutava võimaluse potentsiaali ei ole ikka veel täielikult ära kasutatud. Hulk spetsiaalseid meetmeid aitab suurendada usaldust internetikaubanduse vastu⁴⁵.

Komisjon

- **edendab** peamiste turusuundumuste ja uuenduslike ärimudelite alast **teadmusbassi**, luues koostöös peamiste sidusrühmadega internetipõhise turujärelevalve mehhanismi ja tulemustabeli, et hõlbustada dialoogi ja jõuda ühise tegevuskava väljatöötamiseni;
- **suurendab** ettevõtjatele ja VKEdele suunatud üleeuroopalise teavituskampaania abil **teadlikkust** digitaalse arengu kasulikkusest; kampaania tutvustab Euroopa edulugusid ning korraldab kogu Euroopat hõlmavaid võistlusi ja auhindade väljaandmisi, et panna ettevõtjad tajuma muutuvat ettevõtlusmaastikku ja uusi ettevõtlusvõimalusi;
- **hõlbustab kontaktide loomist**, et tekitada uusi äriideid ja pakkuda neile toetust, aidates näiteks rajada **Euroopa mentorite võrgustiku**, et pakkuda koolitust, nõu ja konkreetseid näpunäiteid selle kohta, kuidas ajada äri digitaalajastul, ning korraldada uute partnerlusvõimaluste uurimiseks sidusrühmade kokkusaamisi;
- **käivitab veebiettevõtjate tarvis spetsiaalsed meetmed**: i) seab sisse Euroopa idufirmade partnerluse, et kasutada ära oskusteavet, juhendamist, tehnoloogiat ja teenuseid; ii) loob juhtivate veebiettevõtjate klubi, et tuua kokku maailmatasemel veebiettevõtjad ja tugevdada Euroopas veebiettevõtluskultuuri; iii) rajab Euroopa veebiettevõtluse kiirendajate võrgustiku; iv) teeb koostööd Euroopa investoritega, et suurendada veebipõhistesse idufirmadesse suunatud riskikapitali- ja ühisrahastamisvooge, ning v) arendab interneti kasutamise annet, soodustades laiale üldsusele mõeldud internetipõhiste kursuste⁴⁶ tekkimist, juhendamisevõimaluste loomist ja oskuste arendamist;

⁴⁴ COM(2012) 529, „Pilvandmetöötluse võimaluste kasutamine Euroopas”.

⁴⁵ COM(2011) 0942, 11. jaanuar 2011, „Ühtne raamistik usalduse loomiseks digitaalse ühtse turu vastu seoses e-kaubanduse ja internetipõhiste teenustega”.

⁴⁶ Vt näiteks <http://www.radicalsocientreps.org/>, <http://www.youtube.com/watch?v=iE7YRHxwoDs> ja <http://www.academicmatters.ca/2012/05/the-massive-open-online-professor/>.

- **suurendab** oma digitaaloskuste meetmete tõhustamisega **pädevusi ja oskusi**, et täiustada uue tehnoloogia kasutamiseks ja uutel turgudel tegutsemiseks e-ettevõtlusega seotud oskusi, teaduslikke ja loovaid distsipliine ning juhtimis- ja ettevõtlusalaseid oskusi.

Liikmesriike kutsutakse üles

- suurendama riiklikku või piirkondlikku toetust digitaalsetele ja veebipõhiste idufirmadele ning edendama vastloodud tehnoloogiaettevõtete alternatiivseid rahastamisvõimalusi, näiteks nn IKT innovatsioonikupongide süsteemid;
- edendama ettevõtjate juurdepääsu avatud andmetele ja andmemahukatele andmetele, mis on kogutud avalik-õiguslike või asjaomase sektori toel elluviidavate programmide raames, näiteks kultuuriga seotud andmekogusse Europeana⁴⁷;
- toetama kõige andekamaid ettevõtjaid, näiteks julgustades kõige terasemaid ülikoolilõpetajaid alustama oma ametialast karjääri mõnes idufirmas;
- toetama käsilolevate poliitikaalgatuste, näiteks andmekaitseriformi ja Euroopa ühist müügiõigust käsitleva ettepaneku sujuvat vastuvõtmist, mis vähendaks pilveandmetöötuse kasutuselevõtu tõkkeid ELis;
- tagama, et Euroopa rahalisi vahendeid kasutatakse veebi- ja digitaallettevõtluse jaoks parimal viisil, võttes arvesse kohaldatavaid eeskirju ja prioriteete.

3.4. Ettevõtete üleandmise lihtsustamine

Euroopas **antakse** igal aastal **üle** umbes **450 000 ettevõtet koos 2 miljoni töötajaga**. Ometi võib ettevõtte üleandmise korraldamine olla nii keeruline, et **igal aastal võib kaduma minna hinnanguliselt 150 000 ettevõtet 600 000 töökohaga**⁴⁸. Selle peamine põhjus on regulatiivne koormus või maksukoormus, vähene teadlikkus vajalikest ettevalmistustest ja selliste tehingute jaoks vajalikest läbipaistvatest turgudest ning pikk aeg, mis kulub formaalsuste täitmisele. Peale selle suurendab ettevõtte haavatavust ettevõtte õiguslik vorm (ainuomand) ja samuti selle vanus (eriti ettevõtete puhul, mis on tegutsenud vähem kui kolm aastat). Seepärast on **üleandmise ebaõnnestumise oht kõige suurem väikseimate ettevõtete puhul**.

Need ettevõtted jätkavad tegutsemist väljakujunenud toodete, turgude ja klientidega ning seega on nende ellujäämistõenäosus suurem kui uutel ettevõtetel. Potentsiaalsed ettevõtjad peaksid teadma, et **tegutseva ettevõtte omandamine võib olla atraktiivne alternatiiv uue ettevõtte loomisele**. Üleandmine tuleks muuta lihtsamaks nii ettevõtja jaoks, kes soovib oma ettevõtet üle anda, kui ka ettevõtte omandaja jaoks.

Ettevõtte üleandmine ühelt põlvkonnalt teisele on pereettevõtluse eripära ja ühtlasi suurim katsumus, millega ühel pereettevõttel tuleb rinda pista. Pereettevõtte üleminekut tuleks käsitleda sellise omandi üleminekuna, mis ei ole likviidne vara, vaid miski, mille pere on põlvkondade vältel üles ehitanud ja välja arendanud ning mis hõlmab ka väärtusi, traditsioone ja oskusteavet. Mitmesugused lähenemisviisid pärandi- ja varamaksudele ning nende erinev

⁴⁷ <http://Europeana.eu>, Euroopa Komisjoni toel loodud kultuuriportaali liides, mis koondab miljoneid Euroopas digitaliseeritud raamatuid, maale, filme, muuseumieksponaate ja arhiivimaterjale.

⁴⁸ „Business Dynamics: Start-ups, Business Transfers and Bankruptcy”, (2011), http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/business_dynamics_final_report_en.pdf.

ulatus kõikjal ELis näitab, et pereettevõtete ülemineku õiguskeskkonda on võimalik veel tublisti täiustada.

Ettevõtete ülemineku teemat on käsitletud täpsemalt **Euroopa väikeettevõtlusalgatuses „Small Business Act”**,⁴⁹ komisjoni **2011. aasta teatistes Euroopa väikeettevõtlusalgatuses „Small Business Act” läbivaatamise kohta**⁵⁰ ja **2006. aasta teatistes „Ühenduse Lissaboni majanduskasvu ja töökohtade kava rakendamine. Ettevõtete üleminek – järjepidevus läbi uue alguse”**⁵¹.

Ehkki mõni Euroopa riik on teinud edusamme ja töötanud üleminekute jaoks välja soodsama õigusraamistiku, **ei pruugi** isegi nende riikide **ettevõtjad ja sidusrühmad** (kutseliidud, juriidilised asutused ja ettevõtjate nõustajad) **olla piisavalt teadlikud** ülemineku võimalustest ja vajalikest ettevalmistustest.

Kuna ettevõtete edukat üleminekut takistavad tõkked esinevad peamiselt kohalikul, piirkondlikul ja riigi tasandil, on ilmselt kasulik võrrelda käsitusviise üle kogu Euroopa, et **vahetada parimaid tavasid ja võtta meetmeid**, pidades eeskätt silmas **ettevõtete ülemineku valdkonnas teadlikkuse suurendamist, spetsiaalseid rahalisi vahendeid üleminekute rahastamiseks, õiguslikku ümberkujundamist** (eelkõige võimalust luua ettevõtte müügi hõlbustamiseks äriühinguid) ja ettevõtete üleminekuks vajalikke **läbipaistvaid turge**.⁵²

Komisjon

- *töötab ettevõtete ülemineku lihtsustamiseks välja suunised tõhusaimate programmide ja parimate tavade kohta, sealhulgas meetmed turgude süvendamiseks ja avardamiseks, kaardistades Euroopa olemasolevad programmid ja esitades vajalikud meetmed, et kõrvaldada ettevõtete piiriülese ülemineku teelt võimalikud tõkked. Selleks paneb komisjon koos liikmeriikide esindajatega kokku ekspertide töörühma, mis seab 2013. aastal sihiks saada ülevaade selles valdkonnas alles jäänud tõkete põhjustest ja neid põhjuseid analüüsida ning esitada nende tõkete kõrvaldamiseks soovitusel ja toetusmeetmed.*

Liikmesriike kutsutakse üles

- *täiustama ettevõtete üleminekut käsitlevaid õigus- ja haldusnorme ning maksusätteid, võttes arvesse komisjoni 2006. aasta teatist ettevõtete ülemineku kohta ja komisjoni 2011. aasta teatist piiriüleste pärandimaksutõkete kõrvaldamise kohta ELis*⁵³;
- *kasutama kohaldatavaid eeskirju ja prioriteete arvesse võttes Euroopa olemasolevaid rahalisi vahendeid, et toetada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete üleminekut ettevõtjatele, kellel on kavas ettevõtte tegevust jätkata;*

⁴⁹ KOM(2008) 394 (lõplik) „Kõigepealt mõtle väikestele” Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act”.

⁵⁰ KOM(2011) 78 (lõplik) „Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act” läbivaatamine”.

⁵¹ KOM(2006) 117 (lõplik).

⁵² Uuringu „Business Dynamics” kohaselt pakuti näiteks vaid kolmandikus uuritud liikmesriikidest üleminekute toetamiseks spetsiaalseid finantstooteid ning tosinas liikmeriigis leidis asjaomast juhendamist või koolitust väga vähe või üldse mitte.

⁵³ KOM(2011) 864 ja sellele lisatud soovitus 2011/856/EL pärandi topeltmaksustamise vähendamise kohta.

- *täiustama ettevõtete üleminekuga seotud teavet ja nõustamisteenuseid ning samuti parandama ettevõtete ülemineku korral andmete kogumist ja järelvalvet;*
- *tutvustama tõhusalt ettevõtete ülemineku platvorme ja turgu ning käivitama kampaaniaid, et suurendada elujõuliste ettevõtete potentsiaalsete ostjate ja müüjate teadlikkust;*
- *kaaluma maksuseaduste läbivaatamist, et uurida selle mõju väikeste ja keskmise suurusega pereettevõtete likviidsusele omandi üleminekul järgmisele põlvkonnale, ilma et sellega väheneksid ettevõtte tulud.*

3.5. Ebaõnnestumise muutmine eduks: teise võimaluse andmine ausa pankroti korral

Ettevõtete ebaõnnestumine, nagu ka ettevõtete loomine, on dunaamilise, normaalse turu osa. **Tõendid näitavad, et enamik (96 %) pankrotte on tingitud ridamisi hilinevad maksetest või muudest objektiivsetest probleemidest** – teisisõnu on tegemist nn ausate ebaõnnestumistega, mille puhul ettevõtja ei ole tegelenud pettusega⁵⁴. Sellegipoolest käsitletakse ettevõtjaid paljudes pankrotiseadustes nii, nagu nad oleksid petised, ja neil tuleb läbida keerulisi menetlusi, enne kui nad vabanevad pankrotijärgselt kohustustest. Mõnes liikmesriigis võib kuluda selle menetluse peale nii palju aega, et ettevõtjad ei hakka uue ettevõtte loomist kaalumagi⁵⁵. Mõnel juhul võidakse neil uue ettevõtte rajamine pika aja või kogu elu jooksul seadusega ära keelata.

Isegi pärast pankrotijärgset kohustustest vabanemist jääb pankrotti läinud ettevõtjatele külge hääimärk ja neil on keeruline leida uue ettevõtte tarvis rahalisi vahendeid. Seepärast paljud potentsiaalsed ettevõtjad lihtsalt loobuvad ja ei hakka uuesti proovimist kaalumagi.

Uuringud siiski näitavad, et **nn teisele ringile minejad on edukamad ja peavad vastu kauem kui keskmised alustavad ettevõtjad, nad kasvavad kiiremini ja värbavad rohkem töötajaid**⁵⁶. Seega ei peaks ettevõtluses **ebaõnnestumine tooma kaasa eluaegset karistust**, mis keelab igasuguse tulevase ettevõtlusalase tegevuse. Selles **tuleks näha hoopis võimalust õppida ja areneda** – käsitusviis, mida me teadusuuringute puhul tunnistame edu alusena juba praegu. Seepärast peaks iga samm, mis astutakse uue ettevõtjatepõlvkonna julgustamiseks, olema neile kinnituseks sellest, et kui nende esimene katse ebaõnnestub, ei keelata neil uuesti proovida. Seega tuleb sätestada pankrotiseadustes võlausaldajatele sujuvad ja tõhusad nõuete esitamise ja sissenõudmise viisid ning samal ajal kehtestada ettevõtete lõpetamiseks ja pankrotijärgseks kohustustest vabanemiseks kiiremad ja taskukohasemad menetlused.

Komisjon võttis detsembris vastu teatise ettevõtete ebaõnnestumise ja maksejõuetuse puhul rakendatava uue Euroopa käsitusviisi kohta,⁵⁷ et luua ettevõtetele soodsam keskkond, näiteks suurendades riiklike maksejõuetusseaduste tõhusust, sealhulgas vähendades pankrotijärgseks kohustustest vabanemiseks kuluva ajavahemiku pikkust ja sellega seotud kulusid. Komisjon

⁵⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0584:FIN:et:PDF>.

⁵⁵ Mõnes liikmesriigis kulub ettevõtte likvideerimismenetlusele üks kuni kaks aastat. Selleks et alustada ettevõtlusega uuesti, on vaja veel kolme kuni üheksat aastat.

⁵⁶ E. Stam, D. B. Audretsch ja J. Meijaard „Renascent Entrepreneurship”, Erasmus Research Institute of Management (2006).

⁵⁷ „Ettevõtete ebaõnnestumise ja maksejõuetuse puhul rakendatav uus Euroopa käsitusviis”, COM(2012) 742.

võttis esimese sammuna samal ajal vastu ka ettepaneku maksejõuetusmenetlust käsitleva määruse ajakohastamise kohta,⁵⁸ et tagada ettevõtete päästmise piiriülene tunnustamine ja hõlbustada nõuete esitamist teises liikmeriigis.

Komisjon

- algatab avaliku konsultatsiooni, et kuulda sidusrühmade seisukohti teemadel, mis on määratud kindlaks teatistes ettevõtete ebaõnnestumise ja maksejõuetuse puhul rakendatava uue Euroopa käsitusviisi kohta, sealhulgas teise võimaluse andmise kohta ausa pankroti korral ning pankrotijärgseks kohustustest vabanemiseks kuluva ajavahemiku lühendamise ja kooskõlastamise kohta.

Liikmesriike kutsutakse üles

- piirama 2013. aastaks ausa ettevõtja pankrotijärgse kohustustest vabanemise ja võlgade tasumise aega maksimaalselt kolme aastani⁵⁹;
- pakkuma ettevõtjatele tugiteenuseid varajaseks ümberkorraldamiseks, nõu pankroti vältimiseks ning VKEdele tuge ümberkorraldamiseks ja taaskäivitamiseks;
- pakkuma pankrotistunud ettevõtjatele nõustamisteenuseid, et hallata võlga, hõlbustada nn teisele ringile minejate majanduslikku ja sotsiaalset kaasamist ning töötada nende jaoks välja juhendamise, koolitamise ja ettevõtlusalaste võrgustike loomise programmid.

3.6. Regulatiivne koormus: selgemad ja lihtsamad eeskirjad

Ettevõtjad peaksid olema n-ö tavalised kliendid, kelle jaoks suhtlemine ametiasutustega tähendab lihtsalt menetlusnõuete täitmist, ent ometi leiab ligi kolmveerand eurooplastest, et oma ettevõtte rajamine on halduskeerukuse tõttu liiga keeruline⁶⁰. Veelgi rohkem on neid, kes kurdavad ettevõttele peale pandud suure regulatiivse koormuse pärast. Olles sellest teadlik, seadis komisjon 2007. aastal sihiks viia ellu tegevusprogramm, et vähendada ELi õigusaktidest tulenevat bürokraatiat 2012. aasta lõpuks 25 % võrra⁶¹. 2011. aasta novembris võttis komisjon vastu aruande „VKEde regulatiivse koormuse vähendamine. ELi õigusaktide kohandamine mikroettevõtjate vajadustele”,⁶² milles keskendutakse ametiasustustele aru andmisel tekkiva halduskoormuse kõrval regulatiivsele koormusele märksa laiemalt ja võetakse ükskõik millise uue regulatiivse koormuse puhul kasutusele tõendamiskohustuse ümberpööramise põhimõte. Sellega kohustus komisjon samuti tõhustama konsulteerimist

⁵⁸ COM(2012) 744.

⁵⁹ Nagu nõutakse konkurentsivõime nõukogu 2011. aasta mai järeltundes.

⁶⁰ Euroopa komisjon, Eurobaromeetri kiiruuring nr 354 „Ettevõtlus”.

⁶¹ Tegevusprogrammis, mille eesmärk oli vabastada ELi ettevõtted tarbetust halduskoormusest, määrati kindlaks põhi valdkonnad, kus tekkis ELi õigusaktide, sealhulgas nende õigusaktide rakendamiseks või ülevõtmiseks vastu võetud liikmesriigi eeskirjade rakendamisel umbes 80 % halduskoormusest. Koos sõltumatu nõustaja rollis tegutsenud Stoiberi töörühmaga tehti ettepanekud sadadeks kohandusteks, millega ettevõtted on juba hoidnud aastas kokku üle 40 miljardi euro. Ettepanekud hõlmasid valdkondi põllumajandusest, keskkonnast ja kalandusest kuni äriühinguõiguse, maksustamise, statistika, toiduohutuse ja ravimiteni. Suurim kokkuhoid saavutati maksuõiguse valdkonnas (üleminekuga paberarvetelt e-arvetele) ja äriühinguõiguse valdkonnas (mikroettevõtete vabastamisega teatavatest bilansi ja avaldamisega seotud kohustustest).

⁶² KOM(2011) 803 ja teatis ELi õigusloome kvaliteedi kohta, http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/index_et.htm.

väiksemate ettevõtjatega ja seadma sisse iga-aastase tulemustabeli edusammude kohta, mida teevad liikmesriigid asjaomaste sätete rakendamisel.

Komisjon on esitanud ettepanekud vähendada bürokraatiat veelgi rohkem kui sihiks seatud 25 %. ELi seadusandja on võtnud vastu meetmed, millega ettevõtjad hoiavad aastas kokku 30,8 miljardit eurot. See moodustab 25 % halduskoormusest, mis on hinnanguliselt 123,8 miljardit eurot. Koormust oleks võimalik vähendada veel 5,5 % võrra, kui Euroopa Parlament ja nõukogu võtaksid vastu komisjoni esitatud lisaettepanekud.

Märkimisväärne kokkuvõtte on saavutatud **maksuõiguse** valdkonnas (üleminekuga paberarvetelt e-arvetele) ja äriühinguõiguse valdkonnas (mikroettevõtete vabastamisega teatavatest finantsaruandluskohustustest). Näiteks arvete esitamist käsitleva direktiiviga⁶³ on tagatud paber- ja e-arvete võrdseks pidamine ning sellega ei lubata liikmesriikidel enam nõuda mingi konkreetse e-arvete esitamise tehnoloogia kasutamist⁶⁴. Liikmesriikides on tehtud edusamme ka **tolliseaduste** ajakohastamisel, vähendades VKEde statistikaalase aruandluse kohustusi, ning paljudes teistestki valdkondades⁶⁵.

Tarbetu või liigse regulatiivse koormuse vähendamine on komisjoni poliitilises tegevuskavas tähtsal kohal ka edaspidi. Selleks algatati 1. oktoobril 2012 lisaks liikmesriikides peetavatele konverentsidele avalik konsultatsioon, et teha kindlaks **kümme kõige koormavam** ELi õigusakti⁶⁶. Selle konsultatsiooni tulemusi koos üksikasjalikuma analüüsiga võetakse arvesse, kui hinnatakse konkreetsetes valdkondades vajadust vaadata läbi ELi õigusaktid.

Ettevõtjate regulatiivsed kohustused peaksid olema selged ja lihtsad. Rahvatervise, töötervishoiu, ohutuse ja keskkonna kaitsmise kõrval tagavad selged õigusraamistikud ka võrdsed tingimused, õiglase ja vaba konkurentsi, ettevõtjatele õiguskindluse ja turgude prognoositavuse. Arukas reguleerimine võib anda tõuke ka uuendustegevusele, andes Euroopa ettevõtetele põhitehnoloogiate ja -teenuste valdkonnas juhtpositsiooni. Dubleeriv või kooskõlastamata litsentsimine tuleks siiski kaotada. Koormavad formaalsused, näiteks nõue tõendada avalike dokumentide (nt äridokumentide) autentsust tuleks kõrvaldada ka siseturul tegutsevate ettevõtjate jaoks.

Bürokraatia tuleks kaotada või seda tuleks vähendada, kus vähegi võimalik, **kõikide ettevõtjate seisukohast,** pidades eelkõige silmas mikroettevõtjaid, **sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjaid ja vabakutselisi,** kes on oma väiksuse ning piiratud inimressursside ja rahaliste vahendite tõttu bürokraatiakoormuse suhtes eriti haavatavad. Samal ajal tuleks kõrvaldada olemasolevad kohatud ja põhjendamata tõkked vabakutselise staatuse omandamise teelt.

Riigihangete valdkonnas takistavad VKEsid ja piiriüleseid pakkujaid haldusnõuded (nt tõendavate dokumentide esitamine), probleemid teabe saamisel ja teinekord hankijate

⁶³ Nõukogu direktiiv 2010/45/EL, 13. juuli 2010, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, arvete esitamist käsitlevate eeskirjade osas.

⁶⁴ Kui kõik ettevõtjad hakkaksid kasutama e-arveid, oleks kokkuvõtte keskpiikas perioodis prognooside kohaselt 18 miljardit eurot.

⁶⁵ Ülevaate parimatest tavadest saab kõrgetasemelise töörühma 2011. aasta novembris vastu võetud halduskoormuse vähendamist käsitleva aruande „Europe can do better” ulatuslikest lisadest, http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/best_practice_report/docs/bp_report_signatur_e_en.pdf.

⁶⁶ Konsultatsioon „Millised on väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks 10 kõige koormavam õigusakti?”, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-new/index_et.htm.

ebaproportsionaalsed nõuded. Nende VKEd osakaal, kel õnnestub riigihankeid võita, ei ole 2002. aastast märkimisväärselt muutunud. Kõige olulisem VKEd osalust mõjutav tegur on hanke suurus – VKEd ei ole võimelised tegema suurtel riigihangetel pakkumisi või täitma nende nõudeid ja üldjuhul näivad üle 300 000 euro suurused hanked jäävat väljapoole nende suutlikkust. Teatud väärtust ületavate hangete jaotamine osadeks suurendaks VKEdele ligipääsetavate hangete arvu.

Peale selle soovib komisjon liikmeriikidel jätkata tööturgude ajakohastamist, lihtsustades tööhõivealaseid õigusakte ja töötades välja paindliku töökorra, sealhulgas võimaluse töötada lühendatud tööajaga⁶⁷.

Samuti peaks ettevõtjatel olema võimalus arvestada **ekspertide nõu ja abiga**, kui nad peaksid kokku puutuma siseturgu käsitlevate õigusaktide väära kohaldamisega – probleemiga, millega on tegeletud viimasel kümnel aastal komisjoni võrgustikus SOLVIT.

Ettevõtjatel peaks olema ka võimalus jääda lootma ühtsele kontaktpunktile, et saada põhjalikku teavet litsentside, haldusmenetluste, rahastamise ja avaliku sektori toetuse kohta. Selliseid ettevõtjate jaoks loodud universaalteenistusi nagu 2011. aasta Euroopa ettevõtluse edendamise auhinna võitja Barcelonactiva tuleks laiendada. Peale selle käivitas komisjon hiljuti uue portaali „Teie Euroopa”, mille kaudu pääseb **ühest kohast ligi ELi rahalistele vahenditele**⁶⁸. Ettevõtjatele tuleks internetis kättesaadavaks teha veelgi rohkem haldusmenetlusi, sealhulgas piiriüleselt. Liikmesriike julgustatakse laiendama teenustedirektiivi alusel loodud ühtseid kontaktpunkte, et hõlmata teisi menetlusi ja järgida ettevõtte elutsüklist lähtuvat käsitusviisi, ning pakkuda teenuseid mitmes keeles ja kasutajakesksemalt.

Komisjon

- *püüab ka edaspidi jõuliselt vähendada ELi kavandatavates seadustes regulatiivset koormust, eriti valdkondades, kus selline koormus on suurim;*
- *annab teada, kuidas ta kavatseb läbi vaadata ELi õigusaktid, et vähendada ebavajalikku või liigset koormust valdkondades, mis kuuluvad kõige suurema koormusega valdkondade esikümnesse. Ettepanekud tehakse ka teiste valdkondade halduskoormust vähendavate seadusandlike algatuste kohta, mis edendavad näiteks riigihangete puhul e-arvete kasutamist ja lihtsustavad standardse käibemaksudeklaratsiooni kasutuselevõtu kaudu ettevõtlust*⁶⁹;
- *kavandab õigusakti, millega kaotatakse koormav nõue autentida avalikke dokumente, mille VKEd peavad esitama, kui nad tegutsevad ühtsel turul piiriüleselt;*
- *paneab kokku tööühik, et hinnata vabakutseliste spetsiifilisi vajadusi seoses selliste küsimustega nagu lihtsustamine, rahvusvahelisemaks muutumine või juurdepääs rahalistele vahenditele;*

⁶⁷ „Töövõimalusterohke majanduse taastumine”, 18.4.2012, COM(2012) 173 (final). Vt ka esimese töötaja värbamise küsimust käsitleva eksperdirühma aruannet „Kasvatustused – esimese töötaja värbamine”,
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/support_measures/first_emp/1st_emp_et.pdf.

⁶⁸ Selle loomise tõi kaasa komisjoni tegevuskava VKEd rahastamisvõimaluste parandamiseks, KOM(2011) 870 (lõplik).

⁶⁹ Komisjoni 2013. aasta tööprogramm, COM(2012) 629 (final).

- jälgib teenustedirektiivi alusel loodud ühtsete kontaktpunktide kaudu edusamme ja julgustab liikmesriike rakendama ettevõtjakesksemat käsitusviisi;
- võtab meetmeid kandmaks hoolt selle eest, et rohkem ettevõtjaid saaks võrgustiku SOLVIT vahendusel abi, kui avaliku sektori asutused ei võimalda neil kasutada ühtsel turul oma õigusi. Euroopa ettevõtlusvõrgustiku kaudu tuleks aidata ettevõtjatel pääseda SOLVITile tulemuslikult ligi ja seda tõhusalt kasutada. Komisjon uurib kõiki ELi tasandil ettevõtjatele pakutavaid vahendeid, et tagada selgus ja kättesaadavus ning vältida dubleerimist ja aegunud teavet.

Liikmesriike kutsutakse üles

- vähendama 2015. aasta lõpuks ühele kuule aega, mis kulub litsentsimisele ja muude äritegevuse alustamiseks vajalike lubade saamisele⁷⁰;
- rakendama 2013. aastaks täielikult Euroopa parima tava juhendit, millega lihtsustatakse VKEd juurdepääsu riigihankelepingutele;
- jätkama tööturgude ajakohastamist, lihtsustades õigusakte ja töötades välja paindliku töökorra, sealhulgas võimaluse töötada lühendatud tööajaga⁷¹;
- laiendama ühtseid kontaktpunkte, et hõlmata rohkem majandustegevust ja muuta need kasutajakesksemaks;
- looma ettevõtjate jaoks universaalteenistused, et koondada kõik ettevõtlust toetavad teenused, sealhulgas juhendamine, tavapärastele ja tavapäratutele rahastamismeetoditele juurdepääsu hõlbustamine ja sellega seotud nõustamine, juurdepääs inkubaatoritele ja ettevõtluse kiirendajatele ning toetus selleks, et alustavad ettevõtted saaksid muutuda tegutsemise algusjärgus rahvusvaheliseks. Partnerlusel põhineva käsitusviisi rakendamiseks tuleks kaasata kõik asjaomased sidusrühmad, sealhulgas hariduse ja koolituse pakkujad.

4. TEGEVUSE 3. SAMMAS – EESKUJUD JA KONKREETSETE RÜHMADE TOETAMINE

4.1. Uus arusaam: ettevõtjad kui eeskujud

Euroopas on kuulsaid ettevõtlusalaseid edulugusid vähe. Selle põhjus on asjaolu, et ettevõtlust ei ole peetud eelistatuimaks karjäärivõimaluseks. Euroopas satub ettevõtja amet harva ihaldatuimate ametite sekka. Hoolimata sellest, et ettevõtjad loovad töökohti ja tugevdavad majandust, ei tooda nende edu meedias eeskujuks. See jätab ettevõtlusalase karjääri noorte silmis atraktiivsete ametite hulgas üsna madalale kohale ja heidutab neid, kellel võiks olla soov ettevõtjaks hakata.

Seega oleks ettevõtluskultuuri muutmiseks oluline **muuta arusaama ettevõtlusest, edastades praktilisi ja positiivseid sõnumeid** selle kohta, millised on ettevõtjate saavutused, milline on nende väärtus ühiskonnale ja millised karjäärivõimalused avanevad ettevõtte loomisel või omandamisel. Selleks tuleb suurendada ettevõtjate kui eeskujude nähtavust, võttes arvesse

⁷⁰ 2010. aastal läbi viidud äridünaamika uuringus „Business Dynamics” leiti, et viiel mudelettevõttel oli võimalik saada kõik vajalikud litsentsid 30 päevaga 33st uuringuga hõlmatud Euroopa riigist seitsmes.

⁷¹ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/ags2013_en.pdf, lk 10

ettevõtlusprofiilide ja eduvõimaluste mitmekesisust. Negatiivset muljet saab tasakaalustada selge ja huvitava teabega ettevõtlusalase karjääri väljakutsete ja hüvede kohta. Seepärast tuleb ettevõtlusalase revolutsiooni jaoks alatatada eeskätt meedias selleteemaline laiem avalik arutelu. Avaliku ja erasektori asutusi tuleks julgustada rõhutama ettevõtluse sotsiaalseid ja majanduslikku tähtsust mitte üksnes mõistliku karjäärivõimalusena, vaid ka riiklike, Euroopa ja rahvusvaheliste huvide seisukohast väga olulise valdkonnana.

Komisjon

- korraldab VKEdes nädala raames keskhariduse viimase aasta õpilastele üleeuroopalise ELi ettevõtluspäeva. Selle päeva sündmused võivad hõlmata kohtumisi ettevõtjatega, juhtumiuuringuid, loenguid, õpitube ja ettevõtete avatud uste päevi.

Liikmesriike kutsutakse üles

- tõhustama ettevõtluse propageerimist ja nimetama tuntud ettevõtjad oma riigi ettevõtlust sümboliseerivaks riiklikeks ettevõtlussaadikuteks. Nende ülesanne oleks tutvustada ühiskonnas ettevõtluse väärtust, rõhutada ettevõtlusalaste oskuste ja kogemuste arendamise tähtsust hariduses ning tõsta esile ettevõtlus kui karjäärivõimalus;
- võtma oma riiklikes või kohalikes ettevõtluse toetamise kavades paremini arvesse ärimudelite ja õiguslike seisundite mitmekesisust ning arendama sotsialettevõtlusalast haridust ja koolitust.

4.2. Uus väljavaade: toetada naisi, eakaid, sisseerandajaid, töötuid ja noori

Ettevõtlusega tegeleva elanikkonna ja eriti alustavate ettevõtjate seas alaesindatud rahvastikurühmad on noored, naised, puuetega inimesed ja/või sisseerandajad. Euroopa peab avama neile juurdepääsu ettevõtlusele, et luua neile töökohti, muuta nad majanduslikult ja sotsiaalselt tugevamaks ning suurendada nende loovust ja innovatiivset võimekust. Selle puhul tuleb arvesse võtta eri rühmade vajadusi, ootusi ja norme, mis on seotud nõu ja teabe pakkumise ja vastuvõtmisega. Meetmed peaksid tuginema inimkapitali tugevdavale terviklikule toetuskavale ja samuti rahalise abi pakkumisele. Peale selle, et iga rühma puhul võetakse konkreetse rühma vajadustele kohandatud erimeetmeid, tuleks kõik need rühmad kaasata ettevõtlusalastesse koolitusprogrammidesse, mis on kavandatud ja mida viiakse ellu koostöös hariduse ja koolituse pakujate, noorteorganisatsioonide, ettevõtlusnõustajate ja finantsasutustega.

4.2.1. Naised

Naised moodustavad kogu Euroopa elanikkonnast 52 %, ent kõigist ELi füüsilisest isikust ettevõtjatest või alustavatest ettevõtjatest vaid kolmandiku⁷². **Seega peitub naistes suures koguses Euroopa ettevõtlusalast potentsiaali.** Ettevõtte loomisel või selle juhtimisel seisavad naised silmitsi arvukamate raskustega kui mehed, peamiselt seoses juurdepääsuga rahalistele vahenditele, koolitusele, võrgustikele ning töö- ja pereelu ühitamisega⁷³.

⁷² Eurostat „Statistics in focus: the entrepreneurial gap between men and women” (30/2007).

⁷³ Vt nt O. Bekh „ETF Women's Entrepreneurship Development”, Policy Brief (2012); A. Lesina, F. Lotti „Do Women Pay More for Credit? Evidence from Italy”, NBER Working Paper (2008); „Women in business and decision-making”, Eurochambres (2004).

Potentsiaalseid naisettevõtjaid tuleks teavitada ettevõtluse toetamise programmidest ja rahastamisvõimalustest.

2009. aastal lõi komisjon Euroopa naisettevõtluse saadikute võrgustiku, mille eesmärk on olla inspiratsiooniallikaks potentsiaalsetele naisettevõtjatele. Seejärel loodi 2011. aastal Euroopa juhendajate võrgustik naisettevõtjate toetuseks, mille liikmed nõustavad vabatahtlikult naisi, kes alustavad või juhivad uusi ettevõtteid. 2012. aastal tegi komisjon ettepaneku parandada soolist tasakaalu börsil noteeritud äriühingute juhtorganites. Ehkki juhtorganitesse kuulumine nõuab teistsuguseid pädevusi ja oskusi kui ettevõtlus, võiks naiste suurem esindatus kõrgema astme juhtide seas olla ka üldisemalt teistele naistele eeskujuks. Suurema hulga ametialaselt edukate naiste nähtavus annab teistele naistele märku sellest, et neil on võimalus olla tööturul edukas.

Olemasolevate soolist võrdõiguslikkust käsitlevate õigusaktide, eriti direktiivi 2010/41/EÜ⁷⁴ tõhus rakendamine peaks naisettevõtlust veelgi ergutama.

Komisjon

- loob naisettevõtjate jaoks üleeuroopalise internetipõhise juhendamise-, nõustamis-, haridus- ja ettevõtlusvõrgustike platvormi, millega tuuakse olemasolevad riiklike saadikute ja juhendajate võrgustikud internetti, muudetakse nende pakutav toetus põhjalikumaks ja laiaulatuslikumaks ning toetatakse naisettevõtjaid riiklikul ja piirkondlikul tasandil, edendades liikmesriikide vahel parimate tavade vahetamist.

Liikmesriike kutsutakse üles

- kujundama ja rakendama naisettevõtluse jaoks riiklikke strateegiaid, et suurendada naiste juhitavate ettevõtete osatähtsust;
- koguma sooliselt eristatud andmeid ja koostama igal aastal ülevaate naisettevõtjate olukorrast riigis;
- jätkama ja laiendama olemasolevate naisettevõtluse saadikute võrgustike ja naisettevõtjate toetuseks loodud juhendajate võrgustike tegevust;
- ellu viima poliitikat, mis võimaldab naistel saavutada sobiv töö- ja eraelu tasakaal, luues nõuete- ja taskukohased lastehoiuteenused ja eakate ülalpeetavate hooldusteenused, kasutades eeskätt täielikult ära EAFRD, ERFi ja ESFi raames pakutavad toetusvõimalused.

4.2.2. Eakad

Eakad on ettevõtluses väärtuslik ressurss. Aastatel 1990–2010 suurenes üle 50-aastaste kodanike osakaal Euroopas 32,1 %-lt 36,5 %-le. Euroopa elanike mediaanvanus kasvab saabuvatel kümnenditel eeldatavasti veelgi. Igal aastal läheb pensionile üha suurem hulk haritud ja suurte kogemustega täiskasvanuid. Seni ei ole ühiskonnal olnud leidlikkust nende värbamiseks ning nende teadmiste ja oskuste ärakasutamiseks. Nende kaasamine nii ettevõtete loomisesse kui ka uute ja olemasolevate ettevõtjate toetamisse võimendaks nende rikkalikke kogemusi, mis võivad nende inimeste pensionilejäämisel kaduma minna, arendaks põlvkondadevahelist õpet ja tagaks teadmiste edasiandmise.

⁷⁴

ELT L 180/1, 15.7.2010.

Kuna inimeste eluiga on pikem ja nende tervis parem, hakkavad traditsioonilised valikud pensionileminekul muutuma. Eakatel, kes soovivad rajada esimest korda oma ettevõtte, peaks olema võimalus kasutada kõikvõimalikke olemasolevaid tugiteenuseid.

Eakad ettevõtjad võivad olla ka väärtuslik ressurss teise ettevõtjate jaoks. Pensionile jäänud äritegelastel on väärtuslikku oskusteavet ja kogemusi, mis võivad muuta ettevõtte loomise ja juhtimise lihtsamaks kui see oleks kogenematul alustaval ettevõtjal. Need teadmised on väärtuslik Euroopa intellektuaalne kapital ja neid tuleks võimalikult hästi ära kasutada. Euroopa võiks ammutada inspiratsiooni sellistest programmidest nagu Iirimaa „Senior Enterprise” või Prantsusmaa „Maillages”, millega julgustatakse motiveeritud eakaid tegutsema vabatahtlike juhendajate, võimalike ostjate või ettevõtetesse investeerijatena või ajutiste ettevõttejuhtidena, et aidata haavatavaid alustavaid või üleminekuetapis olevaid ettevõtteid⁷⁵.

Komisjon

- *aitab vahetada parimaid tavaid, mis aitavad eakatel juhtivtöötajatel ja ettevõtjatel juhendada uusi ettevõtjaid, ning toetab ettevõtjate vastastikust ja põlvkondadevahelist juhendamist, et vahetata tähtsaid oskusi, näiteks digitaalset kirjaoskust, ja eakate kogemusi.*

Liikmesriike kutsutakse üles

- *toetama eakaid ettevõtjaid, kes soovivad anda oma oskusteabe edasi uutele ettevõtjatele, ja viima eakad ettevõtjad kokku kogenematute ettevõtjatega, et luua meeskonnad, mille oskused on mitmekesisemad;*
- *tagama, et eakate ettevõtjate ja pensionile läinud juhtivtöötajate osalemine projektides oleks kooskõlas nende pensioniplaanidega.*

4.2.3. Sisserändajatest ettevõtjad

Aastatel 1995–2005 rajasid 52 % Silicon Valley idufirmadest sisserännanud ja ka Iisraeli edu taga on suuresti riigi sisserändajatest koosnev elanikkond. **OECD andmeil on sisserändajad kohalikest ettevõtlikumad ning võõrsil sündinud väike või keskmise suurusega ettevõtja loob juurde 1,4–2,1 töökohta⁷⁶.** Sisserändajates peitub tähtis Euroopa ettevõtlusalane potentsiaal. Ometi on Euroopa sisserändajate ettevõtted praegu peamiselt mikroettevõtted, kus töötajaid on väga vähe või need puuduvad üldse. Võrreldes kohalike rajatud ettevõtetega on väike ka nende käive ja kasum. Kvalifitseeritud sisserändajad seisavad sageli silmitsi õiguslike raskuste ning piiratud tööturgude ja karjäärivõimalustega, mis sunnivad neid looma oma ettevõtteid. Märkida tuleb ka seda, et mõnel kolmandal riigil on rändepoliitika, mis meelitab eriti ligi mujalt pärit ettevõtjaid. Tegeleda tuleks ka haavatavamate, vähem kvalifitseeritud sisserändajate rühmadega. Ehkki sisserännanud loovad rohkem ettevõtteid kui

⁷⁵ Veel üks näide selle kohta, mida on võimalik saavutada, on USAs loodud pensionile läinud juhtivtöötajaid ühendav korpus SCORE, mis koondab ühte võrgustikku 13 000 vabatahtlikku, kelle eksperdinõu aitas luua 2011. aastal üle 67 000 töökohta.

⁷⁶ „Open for Business. Migrant Entrepreneurshi in OECD Countries”, OECD Publishing (2010), <http://dx.doi.org/10.1787/9789264095830-en>.

ülejäanud elanikkond, tabab neid ka sagedamini ebaõnn, sest puuduvad teave, teadmised ja keeleoskus⁷⁷.

EL on avalikult tunnistanud, et sisserändajatest ettevõtjad saavad anda väga olulise panuse jätkusuutlikusse majanduskasvu ja tööhõivesse. Kolmandate riikide kodanike integratsiooni Euroopa töökavas⁷⁸ rõhutatakse sisserändajate olulist rolli ettevõtjatena ning öeldakse, et tuleks tugevdada ka „nende loovust ja innovatsioonivõimet”. On tähtis, et Euroopa ettevõtluse soodustamise poliitikas võetaks igati arvesse selle rühma ettevõtluspotentsiaali. Kõrgelt kvalifitseeritud töötajaid, kellel puudub ELi kodakondsus, võib sinise kaardi direktiivi alusel juba värvata⁷⁹. Riiklikus ja Euroopa poliitikas tuleks kaaluda ka kvalifitseeritud sisserändajate potentsiaali ettevõtete ja töökohtade loojatena. Toetusmeetmed ja poliitikaalgatused peaksid eeskätt aitama ligi meelitada andekaid potentsiaalseid ettevõtjaid, kes soovivad luua Euroopas globaalseid ettevõtteid.

Komisjon

- *kavandab poliitikaalgatused, et meelitada ligi sisserändajatest ettevõtjaid ja hõlbustada ettevõtlust juba ELis elavate või siia muul eesmärgil kui ettevõtte rajamiseks saabuvate sisserändajate seas, tuginedes liikmesriikides, sealhulgas kohalikes omavalitsustes välja töötatud parimatele tavadele;*
- *analüüsib võimalust kavandada õigusakte, mille eesmärk on kaotada ettevõtete loomist takistavad juriidilised tõkked ja anda kvalifitseeritud sisserändajatest ettevõtjatele alaline elamisluba.*

Liikmesriike kutsutakse üles

- *kaotama juriidilised tõkked, mis takistavad seaduslikest sisserändajatest ettevõtjatel luua ettevõtteid, kaaludes näiteks võimalust anda kvalifitseeritud sisserändajatest ettevõtjatele või mõne Euroopa kõrgharidusasutuse lõpetanud sisserändajatele Euroopas ettevõtte loomiseks alaline elamisluba, mida on võimalik pikendada, kui eelnevalt kindlaks määratud töökohtade loomise, käibe või uute rahaliste vahendite leidmise eesmärgid on saavutatud;*
- *hõlbustama sisserändajatest ettevõtjate ja potentsiaalsete sisserändajatest ettevõtjate juurdepääsu teabele ja võrgustikele, luues piirkondades, kus elab palju sisserändajaid, asjaomased teabekeskused.*

4.2.4. Töötud, eelkõige noored

Võttes arvesse töötute suurt hulka kõikjal Euroopas, tuleks sisse seada ettevõtluse toetamise kavad, et julgustada ettevõtete loomist kui üht viisi, kuidas pääseda töötusest⁸⁰. Vaid mõni üksik ettevõtluse arendamise toetuskava on suunatud konkreetselt töötutele noortele⁸¹.

⁷⁷ Rath, J. „Promoting ethnic entrepreneurship in European cities”, Eurofound (2011), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2011/38/en/2/EF1138EN.pdf>.

⁷⁸ KOM(2011) 455 (lõplik) ja SEK(2011) 957 (lõplik).

⁷⁹ Nõukogu direktiiv 2009/50/EÜ.

⁸⁰ „Noorte suunamine tööhõivesse”, COM(2012) 727.

⁸¹ Vt eeskätt Euroopa Komisjoni ja OECD uurimus „Policy Brief on Youth Entrepreneurship in Europe”, http://ec.europa.eu/youth/news/20120504-youth-entrepreneurship-employment_en.htm.

Igasugune ettevõtluse arendamiseks pakutav toetus peaks sisaldama suunavat teavet ning viiteid ettevõtlusalastele tugiteenustele, nõustamisele ja juhendamisele. Sellise abi raames võib pakkuda kas informaaalselt (nt nõustamiskavade kaudu) või ametlikumalt kursuste abil ka konkreetseid oskusi (nt võimaluste äratundmine, äriplaani koostamine, finantshaldus, müük ja turustamine). Toetus tuleks suunata rühmadele, mille potentsiaal on suurim (nt kutseoskustega töötutele, naistele või noortele), ja seda tuleks pakkuda tihedas koostöös tööturuasutuste, ettevõtluse toetajate ja rahaliste vahendite pakkujatega. Eesmärk on aidata töötutel alustada tõhusalt tegevust füüsilisest isikust ettevõtjana, suurendada nende ettevõtete jätkusuutlikkust ja kohendada toetust rühmadele, kes võivad vajada täiendavaid vahendeid, näitkeks noortele või inimestele, kelleni traditsioonilised ettevõtlustoetused ei pruugi kõige paremini jõuda.

Tähelepanu tuleks pöörata ka töötutele üldiselt, eriti neile, kel on juba olemas oskused ja pädevused, mille toel oleks ettevõtlusalase juhendamise abil võimalik alustada tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana.

Komisjon

- *käivitab 2014. aastal sotsiaalsete muutuste ja innovatsiooni programmi raames tulevase mikrokrediidirahastu, mis on suunatud haavatavatele rühmadele, sealhulgas inimestele, kes on kaotanud töö või kel on oht seda kaotada või kellel on raskusi tööturule sisenemisel või taassisenemisel;*
- *pakub Euroopa Sotsiaalfondi kaudu tehnilist abi, et keskenduda muu hulgas noorte alustavate ettevõtjate ja sotsiaallettevõtjate toetuskavade koostamisele;*
- *korraldab 2013. aasta juunis Euroopa mikrokrediidirahastu „Progress” raames mikrorahastamise ja sotsiaallettevõtluse sidusrühmade foorumi, et kaasata kohalikud finantsvahendajad ettevõtluse edendamisse keskkonnahoidlikus majanduses;*
- *analüüsib koos OECDga koostatavas 2013. aasta ettevõtlusaruandes ettevõtluse olukorda töötute seisukohast. Aruandes analüüsitakse praegust olukorda, tuuakse näiteid probleemide lahendamise headest tavadest ja esitatakse asjakohased poliitikasoovitused;*
- *analüüsib uuringu „Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemine ja ettevõtlus: riiklike tööturuasutuste panus töökohtade loomisse” tulemusi ning korraldab 2013. aasta juunis riiklike tööturuasutuste teavitussürituse.*

Liikmesriike kutsutakse üles

- *siduma riiklikud tööturuasutused ettevõtluse toetamise teenuste pakkujate ja (mikro)rahastajatega, et aidata töötutel leida tee ettevõtluse juurde;*
- *lahendada tööpuuduse probleemi, luues koostöös noorteorganisatsioonide ja muude organisatsioonide, ettevõtlusnõustajate ja finantsasutustega töötutele noortele ettevõtlusalaseid koolitusprogramme, mis koosnevad selgelt kindlaks määratud etappidest – kutsesobivuse hindamine, ettevõtluse kavandamine, ettevõtte loomine, konsolideerimine ja kasv –, kusjuures igas etapis pakutakse mitmesuguseid teenuseid (nõustamine, koolitus ja kvalifikatsioon, juhendamine ja juurdepääs mikrokrediidile);*

- *käivitama aktiivseid tööturuprogramme, millega pakutakse kõikidele töötutele ettevõtte rajamiseks rahalist toetust;*
- *koostama töötutele teise haridusvõimaluse pakkumiseks ettevõtlusalase hariduse kavad ja viima need ellu, et võimaldada töötutel (taas)siseneda ettevõtjatena ettevõtlusmaailma, tuginedes mitme liikmesriigi edukatele mudelitele ning tehes koostööd haridus- ja koolitussüsteemidega.*

5. JÄRELDUSED

Praeguse majanduskriisi ajal on **uutel ja alustavatel ettevõtetel Euroopas töövõimalusterohke majanduse taastumise seisukohast ülioluline roll**. Probleemid, mis on seotud sellega, et Euroopas luuakse vähe ettevõtteid, voolavus on suur ja ettevõtted kasvavad aeglaselt, on kõigile teada. On aeg tegutseda, et võimaldada Euroopa ettevõtjatel ja ka Euroopal endal olla kohanemisvõimelisem ja loovam ning üha nõudlikuma ja üha kiiremini areneva üleilmse konkurentsi tingimustes mõjukam.

Selleks et anda Euroopa ettevõtjatele uut hoogu ja edendada Euroopas ettevõtlust, peavad komisjon ja liikmesriigid tegema tööd selle nimel, et ühtaegu taastada usaldus, luua ettevõtjate jaoks võimalikult hea keskkond, seades nad ettevõtluspoliitika ja -tavade keskmesse, ning kujundada põhjalikult ümber ettevõtluskultuur.

Edukad näited kõikjalt Euroopast viitavad sellele, et on olemas head tavad, mis saavad panna ettevõtjad edukalt arenema ja kasvama. Euroopa peab need väärtuslikud kogemused täielikult omaks võtma ja ära kasutama, et kaotada tõkked ja ettevõtete tegevust takistavad koormavad nõuded. **Arusaam ettevõtjatest kui töökohtade ja jõukuse loojatest** peaks levima kõikide liikmesriikide ametiasutustesse. Peale selle peaks Euroopast saama ka rahvusvahelisel tasandil paik, mis võtab rõõmuga vastu kõige terasemad ettevõtlusvaimu edasikandjad: õigus- ja toetusraamistikud peaksid olema teistest maailma piirkondadest pärit ettevõtjate jaoks piisavalt ahvatlevad, et nad eelistaksid näiteks USA-le või Ida-Aasiale Euroopat. Vaid sellise suhtumisega on võimalik teha kaugeleulatuvaid edusamme sellistes olulistes valdkondades nagu proportsionaalsemad ja lihtsamad regulatiivsed nõuded, juurdepääs rahalistele vahenditele, toetus uutele ettevõtjatele, ettevõtete üleminek ja tõhusad pankrotimenetlused ning ausalt ebaõnnestunud ettevõtjatele õiglase teise võimaluse andmine.

Ehkki kõik ülalnimetatud on vajalik, jääb sellest üksi väheks, et taaselavdada Euroopa ettevõtlust. Eurooplaste peamine ajend ettevõtte loomisel ei ole mitte head raamtingimused, vaid eneseteostus ning töökoha ja -aja paindlikkus⁸². Seepärast tuleb **suhtumist ettevõtlusesse Euroopas põhjalikult muuta**: avaldada avalikult tunnustust kordaminekute puhul, tõsta esile ettevõtjate panust Euroopa jõukuse suurendamisse ja tutvustada ettevõtlusalase karjääriga kaasnevaid hüvesid.

Kui me tahame saavutada püsivaid muutusi, on kõigil neil põhjustel möödapääsmatu teha investeringuid selleks, et muuta üldsuse arusaama ettevõtjatest, edendada ettevõtlusalast haridust ja toetada rühmi, kes on ettevõtjate seas alaesindatud. Euroopa ettevõtlus areneb pikas perspektiivis jõudsalt vaid siis, kui suur hulk eurooplasi hakkab pidama ettevõtlusalast karjääri kasulikuks ja atraktiivseks valikuks.

⁸²

<http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/eurobarometer/>.

Ettevõtlusalase revolutsiooni esilekutsumine on komisjoni ja liikmesriikide ühine ülesanne, millega neil tuleb tegeleda kaua.

Komisjon järgib käesolevat tegevuskava ja selle põhimeetmeid konkurents- ja tööstuspoliitikas ning väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act” juhtimismehhanismides, sealhulgas nende välismõõtmel puhul, mis on suunatud ELi kandidaatriikidele, potentsiaalsetele kandidaatriikidele ja naaberriikidele. Riiklike VKEde saadikute võrgustikul on koos ELi VKEde saadikuga eriti oluline ülesanne tagada, et kavandatud meetmete puhul tehakse edusamme. Liikmesriike kutsutakse üles käesoleva teatise põhimeetmete puhul tehtavatest edusammudest Euroopa poolaasta raames riiklike reformikavade kontekstis riigi tasandil aru andma.

LISA. KOMISJONI PÕHIMEETMED

<u>Lisa. Tegevuskava „Ettevõtlus 2020” – ettevõtluse taaselavdamine Euroopas</u>		
<i>Põhivaldkond</i>	<i>Komisjoni ettepanekud</i>	<i>Rakendamisaeg</i>
Ettevõtlusalane haridus ja koolitus, et toetada majanduskasvu ja ettevõtete loomist		
Haridus ja koolitus	Töötada välja üleeuroopaline ettevõtlusalase õppe algatus, et koondada ja teha kättesaadavaks Euroopa ja liikmesriikide olemasolev oskusteave mõjuhinnangute tegemiseks, koguda teadmisi, arendada välja metoodikaid ja võimaldada liikmesriikide praktikutel üksteist vastastikku juhendada.	2013–2015
	Luua koos OECDga suunav raamistik, et soodustada ettevõtlusalast haridust pakkuvate koolide ning kutseharidus- ja -koolitusasutuste arengut.	
	Levitada ettevõtlikele ülikoolidele mõeldud suunavat raamistikku; hõlbustada raamistiku rakendamist huvitatud ülikoolide omavahelist teabevahetust; rakendada seda järkjärgult ELi kõrgharidusasutustes.	2013–2014
	Toetada ülikoolipõhiste ettevõtete (heitettevõtete jms) loomise edukaid mehhanisme ning selliste ettevõtete loomist toetavaid ülikoolide ja ettevõtluse ökosüsteeme.	2012–2013

Ettevõtjate edukat arenemist ja kasvamist võimaldava keskkonna loomine		
Juurdepääs rahalistele vahenditele	- Rahastada programme, mille eesmärk on arendada veelgi Euroopa mikrorahastamise turgu selliste algatuste abil nagu sotsiaalsete muutuste ja innovatsiooni programm ning mikrokrediidiasutuste toetamise ühismeede (JASMINE) ning teha mikrorahastamise vahendid Euroopa Sotsiaalfondi või Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendusel liikmesriikidele ja piirkondadele kättesaadavaks. - Töötada finantsinstrumentide turgude direktiivi läbivaatamise käigus välja VKEde emiteeritud aktsiatele ja võlakirjadele spetsialiseerunud kauplemisskohti (VKEde kasvuturge) käsitlev ELi kord, et hõlbustada VKEde otsest juurdepääsu kapitaliturgudele.	- Tegeletakse pidevalt, alates 2014. aastast mitmeaastase finantsraamistiku raames veelgi intensiivsemalt - Pidevalt
Uute ettevõtete toetamine nende elutsükli olulistes etappides ja nende kasvu soodustamine	- Teha kindlaks liikmesriikide parimad tavad ja neid edendada, et luua ettevõtjatele soodsam maksukeskkond. - Vaadata läbi teatavate eksitavate turustamisvõtete kasutamist keelavad eeskirjad, et muuta need jõulisemaks ja tugevdada eeskirjade jõustamist juhtudel, kui selliseid võtteid kasutatakse piiriüleselt. - Aidata liikmesriikidel koostada Euroopa Sotsiaalfondi tehnilise abi vahenditest rahastatavate suutlikkuse suurendamise seminaride abil uute, eelkõige noorte ettevõtjate jaoks terviklikud toetuskavad ja meetmed, kaasates terviklike strateegiate väljatöötamisse muu hulgas asjaomased sidusrühmad, sealhulgas hariduse ja koolituse pakkujad.	- Pidevalt 2013 2013
Uute	Edendada peamiste suundumuste ja	alates

ettevõtlusvõimaluste avanemine digitaalajastul	uuenduslike ärimudelite alase teadmusbaasi loomist digitaalsektoris. • Suurendada VKEdele suunatud üleeuroopalise teavituskampaania abil teadlikkust IKT, sealhulgas Euroopa veebiettevtete võrgustiku loomise kasulikkusest. • Hõlbustada kontaktide loomist, rajades koolitamiseks, nõustamiseks ja uute partnerlusvõimaluste uurimiseks Euroopa mentorite võrgustiku. • Veebiettevtjate tarvis käivitatakse spetsiaalsed meetmed, näiteks seatakse sisse Euroopa idufirmade partnerlus, et kasutada ära oskusteavet, juhendamist, tehnoloogiat ja teenuseid; luuakse juhtivate veebiettevtjate klubi, et tuua kokku maailmatasemel veebiettevtjad ja tugevdada Euroopas veebiettevtluskultuuri, ning soodustatakse laiale üldsusele mõeldud internetipõhiste kursuste loomist, et edendada interneti kasutamise annet, luua võimalusi juhendamiseks ja arendada oskusi. • Suurendada pädevusi ja oskusi, st intensiivistada digitaaloskuste, teadusega seotud ja loominguliste oskuste, juhtimisoskuste ja ettevõtlusalaste oskuste loomist ja omandamist, et suunduda uutele turgudele.	2013. aastast • alates 2013. aastast • 2014 • 2013 • Pidevalt
Ettevõtete üleminekud	• Töötada eksperdirühma tööle ja uuringule tuginedes ettevõtete ülemineku lihtsustamiseks välja suunised tõhusaimate programmide ja parimate tavade kohta, sealhulgas meetmed turgude süvendamiseks ja avardamiseks, kaardistades Euroopa olemasolevad programmid ja esitades vajalikud meetmed, et kõrvaldada ettevõtete piiriülese ülemineku teelt võimalikud olemasolevad tõkked.	• 2013–2014
Teise võimaluse andmine	• Algatada avalik konsultatsioon, et kuulda sidusrühmade seisukohti	• 2013

pankroti korral	teemadel, mida on käsitletud teatistes ettevõtete ebaõnnestumise ja maksejõuetuse puhul rakendatava uue Euroopa käsitusviisi kohta, sealhulgas teise võimaluse andmise kohta ausa pankroti korral ning pankrotijärgseks kohustustest vabanemiseks kuluva ajavahemiku lühendamise ja kooskõlastamise kohta.	
Regulatiivne koormus: selgemad ja lihtsamad eeskirjad	- Kavandada õigusakt, millega kaotatakse koormav nõue autentida avalikke dokumente, mille VKEd peavad esitama, kui nad tegutsevad siseturul piiriülevalt. - Panna kokku töörihm, et hinnata vabakutseliste spetsiifilisi vajadusi seoses selliste küsimustega nagu lihtsustamine, rahvusvahelisemaks muutumine või juurdepääs rahalistele vahenditele. - Võtta meetmeid kandmaks hoolt selle eest, et rohkem ettevõtteid saaks võrgustiku SOLVIT vahendusel abi, kui avaliku sektori asutused ei võimalda neil oma õigusi ühtsel turul kasutada.	2013 2013 2013
Eeskujud ja konkreetsete rühmade toetamine		
Uus arusaam: ettevõtjad kui eeskujud	Korraldada VKEde nädala raames keskhariduse viimase aasta õpilastele üleeuroopaline ELi ettevõtluspäev.	2013
Naised	Tekitada naisettevõtjate jaoks võimalus luua üleeuroopalisi internetipõhiseid juhendamise-, nõustamis-, haridus- ja ettevõtlusvõrgustikke, millega tuuakse olemasolevad riiklike saadikute ja juhendajate võrgustikud internetti, muudetakse nende pakutav toetus põhjalikumaks ning riiklikul ja piirkondlikul tasandil laiaulatuslikumaks.	2013–2015
Eakad	Aidata eakatel juhtivtöötajatel ja	2013–2015

	ettevõtjatel juhendada uusi ettevõtjaid ning toetada ettevõtjate vastastikust ja põlvkondadevahelist juhendamist, et vahetata tähtsaid oskusi.	
Sisserändajad	- Kavandada poliitikaalgatused, et meelitada ligi sisserändajatest ettevõtjaid ja hõlbustada ettevõtlust juba ELis elavate või siia muul eesmärgil kui ettevõtte rajamiseks saabunud sisserändajate seas, tuginedes liikmesriikide headele tavadele. - Analüüsida võimalust kavandada õigusakte, et kaotada juriidilised tõkked, mis takistavad kvalifitseeritud sisserändajatel ettevõtete loomist ja alalise elamisloa saamist.	2014–2017 2014–2017
Töötud	- Käivitada sotsiaalsete muutuste ja innovatsiooni programmi raames tulevane mikrokrediidirahastu, mis on suunatud haavatavatele rühmadele, sealhulgas inimestele, kes on kaotanud töö või kel on oht seda kaotada või kellel on raskusi tööturule sisenemisel või taassisenemisel. - Pakkuda Euroopa Sotsiaalfondi kaudu tehnilist abi, et keskenduda muu hulgas noorte alustavate ettevõtjate ja sotsiaalettevõtjate toetuskavade koostamisele. - Korraldada seoses Euroopa mikrokrediidirahastuga „Progress” mikrorahastamise ja sotsiaalettevõtluse sidusrühmade foorum, et kaasata kohalikud finantsvahendajad ettevõtluse edendamisse keskkonnahoidlikus majanduses. - Analüüsida uuringust „Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemine ja ettevõtlus: riiklike tööturuasutuste panus töökohtade loomisse” saadud teavet ning korraldada saadud õppetundide jagamiseks koos riiklike tööturuasutustega teavitusüritus.	2013 - Märts 2013 2013 2013